

Valgt blev: *Hans Rasmussen, Andreas Hansen, Lysholt Hansen, Per Hækkerup, Carl P. Jensen, Lund Jensen, Peter Jørgensen, Robert Sørensen, N. Chr. Christensen, Gvovskov Christensen, Henry Christensen, Karliskov Jensen, Anker Law, Adolph Sørensen, Foss, Gertie Wandel og A. C. Normann.*

Den følgende sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om midler til bekæmpelse af plantesygdomme, ukrudt og visse skadedyr.

Valgt blev: *Chr. Thomsen, Bladt, Jens Hansen, Lund Jensen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Chr. Rasmussen, Teichert, Karliskov Jensen, Frode Carstensen, Foged, Henry Hansen, Heick, Poul Claussen, Clausen (Olufskjær), Erna Sørensen og Kirkegaard.*

Man gik derefter til:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om bekæmpelse af flyvehavre.

Valgt blev: *Chr. Thomsen, Bladt, Jens Hansen, Lund Jensen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Chr. Rasmussen, Teichert, Frode Carstensen, Anders Andersen, Heick, Karliskov Jensen, Conrad Kofoed, Reedtz-Thott, Clausen (Olufskjær), Tesdorpf og Kirkegaard.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1015, fremsættelsen i tidenden sp. 2275).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om jordrente til staten [af Oluf Pedersen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1217, fremsættelsen i tidenden sp. 2307).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Finansministeren (Kampmann): Ved fremsættelsen af forslag til lov om jordrente til staten udtalte det ærede medlem hr. Oluf Pedersen på forslagsstillernes vegne ønske om, at spørgsmålet om fuld grundskyld indgik i forhandlingerne om regeringens forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme, og det kan jeg ikke have noget at indvende imod.

Ved at fremsætte forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme har jeg på regeringens vegne givet udtryk for, hvordan vi ønsker disse spørgsmål løst, og jeg vil finde det rimeligst at gemme de bemærkninger, jeg kunne have at gøre om forslaget til lov om jordrente til staten, til ordførerne har omtalt begge de foreliggende lovforslag.

Holger Eriksen: Der er for mig ingen tvivl om, at ordet demokrati indebærer ikke alene politisk lighed, men også, at der bygges bro over den store økonomiske ulighed mellem de forskellige klasser i samfundet, altså et mål som det, Grundtvig forkyndte i de ofte citerede verslinier om, at så har i rigdom man drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt.

Der er langt igen, før dette er nået, men man kan gennem skatteudskrivningen yde et bidrag hertil. Dette har bl. a. fundet udtryk i det gamle slagord om, at man skal lægge skatten, hvor skatteevnen er. Rigtigheden heraf bliver ikke mindre, fordi der isøvrigt er en tendens til at lette byrden for dem, der tjener mest, udfra en mere eller mindre tåget forestilling om, at det er dem, der opsparer mest, medens man på den anden side finder det rimeligt at ramme dem, der tjener så lidt, at de ikke har mulighed for at spare op; man påstår endog, at man herved modarbejder inflationen. Men sandheden er efter min mening den, at det er det stadigt øgede kapitaludbytte, der er den vigtigste inflationsfremmende faktor i vort land.

Hvis man opdeler nationalindkomsten i på den ene side den del, der går til løn og honorarer for enhver form for bistandsydelse, og på den anden side den del, der går som udbytte til kapitalen, er det indlysende, at hvis den sidste sum øges, må

[Holger Eriksen.]

der ske et af to: enten må den første sum øges i forhold dertil, eller også må lønarbejdernes andel i nationaludbyttet formindskes. Da man dårligt kan antage, at lønmodtagerne vil finde sig i at blive stillet dårligere, blot for at kapitalejerne kan få mere, må de kræve, at den del af nationalindkomsten, der er dem beskåret, stiger forholdsvis på samme måde som kapitalernes andel.

Det er derfor, den øgede kapitalafkastning bliver det egentlige inflationsfremmende element, og det er den, man må tage sigte på, hvis man vil inflationen til livs. Det ville være en stor fordel, hvis man, hvad skattelovgivning angår, kunne komme dertil, at man beskattede kapitalafkastning, bestyrelshonorarer o. lign. hårdere end den indtægt, der stammer fra udført arbejde, og jeg håber, at dette må kunne nås engang. Men først og fremmest gælder det om at ramme de såkaldte arbejdsfri indtægter, der i dag ikke blot er arbejdsfri, men i mange tilfælde også skattefri. Nu er selve begrebet arbejdsfri indtægt i sig selv en absurditet; under det dækker der sig som regel kun en indtægt af andres arbejde. Det er naturligvis helt urimeligt, at man beskatter den indtægt, som borgeren tjener i sit ansigts sved, til sidste øre, medens den indtægt, man opnår ved, at aktier og obligationer stiger, er skattefri; herpå rådes der bod, når den højtærede finansministers forslag om kapitalvindingsskatten er gennemført.

Mellem de arbejdsfri indtægter indtager imidlertid den, der opstår ved grundprisens eller jordprisens stigning, en særstilling, bl. a. fordi vi nu engang ikke kan eksistere uden at have jord under fødderne. Jeg mener ingenlunde, at Henry George var ufejlbarlig — det er der som bekendt ikke mange der er — og han fejlede på mange områder, mest fundamentalt i sin antagelse af, at al udbytning ville blive afskaffet i det øjeblik, man indførte fuld grundskyld; men han havde ret i sin påvisning af, at der foregår en samfundsmæssig udbytning af den almindelige befolkning gennem den enkeltes mulighed for at beslaglægge den grundværdistigning, som ikke er arbejds-kabt. Gør en mand sin landbrugsjord mere givtigt ved gødningstilførsel, dræning o. s. v.,

har han naturligvis ret til den værdiforøgelse, han derved fremkalder. Det samme gælder den, som planerer, kloakerer eller på anden måde, f. eks. ved vejanlæg, gør jorden moden til bebyggelse. Men den værdistigning, der er samfundsskabt som følge af, at der bliver stadig flere medlemmer af samfundet, at stadig flere har brug for jord, eller som er konjunkturskabt, har den pågældende ingen moralsk ret til og bør han heller ikke have en juridisk ret til.

Jeg hilser derfor det lovforslag, der er fremsat af den højtærede finansminister, og som behandles her i dag, med den største tilfredshed. Dets vedtagelse vil betyde, at man kommer meget langt med hensyn til gennemførelse af fuld grundskyld her i landet. Jeg ved godt, at lovforslaget formelt nærmest fremtræder som et forslag om grundstigningsskyld, og at mange af paragrafferne fra den gældende lov om grundstigningsskyld går igen i det, men det er der vel intet forbavsende i, thi da intet parti tør gå ind for kravet om, at man skal kunne overtage eksisterende grundværdier uden at yde fuld erstatning — det modsatte ville forøvrigt være ugørligt uden at bryde grundloven — ja, så bliver fuld grundskyld i virkeligheden identisk med fuld grundværdistigningsskyld. Det er muligt, at der udenfor denne sal findes medborgere, der er enige med Henry George i, at ejendomsret til jord er udtryk for tyveri, og at man derfor uden erstatning kan tage såkaldte tyvekoster tilbage, men det er sikkert ikke mange, og de fleste af dem vil vel også erkende, at selvom teorien var rigtig, ville det alligevel være forkert at hjemsege tidligere begåede forbrydelser på dem, der i dag har erhvervet deres grundbesiddelser i god tro. Men hvis det ikke er nok, vil jeg anføre, at de pågældende ved en sådan erstatningsløs overtagelse af alle grundværdier ville komme i håbløst modsætningsforhold til deres egen teori, der jo netop og med rette vender sig stærkt imod at ramme de arbejdsskabte værdier, og hvem vil i dag være i stand til at udrede, hvad der er arbejdsskabt, og hvad der er samfundsskabt af de eksisterende grundværdier? Det kunne måske lade sig gøre, hvad bygrundene angår, skønt det ville vel være svært nok at påvise, hvilke forbedringer der er gennemført i tidens løb, men

[Holger Eriksen.]

det ville være fuldstændig umuligt for landbrugsjorden, hvor faktisk kun bonitet og beliggenhedsværdi skulle medtages, mens de værdier, der er skabt ved kultivering, dræning og andre grundforbedringsarbejder, gødskning og meget andet, jo er regulære arbejdsskabte værdier.

I den gældende skattelovgivning er der givet skattefrihed for de arbejdsskabte værdier for en nærmere bestemt årrække, hvorefter de beskattes på sædvanlig måde. Det er rimeligt, når det gælder skat, idet ræsonnementet er, at i løbet af den skattefrie periode er der givet dækning for den investerede kapital, men når det drejer sig om at inddrage grundværdistigning, kan den arbejdsskabte del aldrig blive regnet med. Det glæder mig da også, at det med at lade grundforbedringer indgå efter en årrække er bortfaldet i det foreliggende lovforslag.

Spørgsmålet er så, hvor meget dette forslag adskiller sig fra det, som grundskyldskommissionens flertal i princippet gav tilslutning til, og som i det store og hele er identisk med det lovforslag, der er fremsat af det ærede medlem hr. Oluf Pedersen m. fl. Efter min mening er der kun en ringe forskel, når man ser bort fra, at det første var kombineret med en forhøjelse af de eksisterende grundskyldsafgifter, en forhøjelse, som der ikke synes at være større mulighed for at samle flertal om. Jeg minder om, at regeringen på et givet tidspunkt fremsatte lovforslag om en forhøjelse på $\frac{1}{2}$ pct. af grundskyldsafgiften, og at det ikke lykkedes at få dette gennemført her i det høje ting. Det var iøvrigt fuldkommen rimeligt, at man ville forhøje grundskatterne, fordi de ikke har holdt trit med de øvrige skatter, men ikke desto mindre blev forslaget afvist, og det er derfor håbløst på nuværende tidspunkt at lave den kombination, man fandt frem til i grundskyldskommissionen.

Efter kommissionens forslag ville man overtage de eksisterende værdier og yde en årlig erstatning derfor på 4 pct., mens man til gengæld ville opkræve en årlig afgift hos brugerne på 4 pct. af samme beløb, det vil sige, de 4 pct. blev altså til 3 pct. som følge af kombinationen med forhøjelse af den gældende grundskyld, men det hørte

ikke organisk sammen dermed; det faktiske var altså, at man ville yde 4 pct., og at man ville modtage 4 pct.; plus og minus ville altså ophæve hinanden. Efter regeringsforslaget rører man ikke ved de gældende værdier, men tager som i kommissionsforslaget 4 pct. af alle senere prisstigninger, og det bliver præcis det samme. Det svarer forøvrigt nøjagtigt til et forslag, som departementschef Waage i 1911 fremlagde i landbokommissionen.

En forskel mellem kommissionsforslaget og regeringsforslaget er der derved, at hvis grundværdierne senere skulle falde til under det, de var i overtagelsesøjeblikket, ville grundejerne efter kommissionsforslaget få en større godtgørelse, end de skulle betale for brugsretten. Man må ikke helt afvise det rimelige i, at hvis staten tager hele værdistigningen, må den også være ansvarlig for eventuelt opstået tab. Da grundpriserne imidlertid altid har vist en tendens til stigning, i hvert fald taget over et længere åremål, har forskellen næppe praktisk betydning, men det er jo iøvrigt noget, man kan diskutere.

En anden forskel er den, at man i kommissionsforslaget forudsatte, at erstatningsbeløbene skulle være udløst i løbet af en nærmere angivet årrække, og der blev nævnt 60 år. Det har efter min mening altid været noget af det svageste ved forslaget, thi vel kunne jeg ønske, at staten oparbejdede en ikke ringe egenkapital, men uden videre at fastslå, at staten på skatteydernes bekostning skulle erhverve en egenkapital på 10—12 milliarder kr. i løbet af 60 år — og det ganske uden hensyn til konjunkturudviklingen — det er vist alligevel for meget. Naturligvis er jeg ganske klar over, hvorfor man fra georgistisk side er så optaget af denne udløsning.

Man vil have, at brugerne skal kunne overtage jorden uden betaling og mod ydelse af jordrente. Men hvordan vil det nu gå med de eksisterende værdier, når udviklingen er fortsat i nogle år og jordprisen er steget? De vil være 100 pct. sikre, og de vil derfor også være til at belåne med praktisk talt 100 pct. For køberen vil det være ret ligegyldigt, om han skal betale grundskyld til staten eller rente til en realkreditinstitution. Også på det punkt bliver forskellen meget ringe.

[Holger Eriksen.]

Man kan diskutere, om man skal inddrage værdistigningen fra vurderingen i 1950 eller fra den kommende vurdering i år. Det af det ærede medlem hr. Oluf Pedersen m. fl. fremsatte lovforslag holder på det første. Jeg indrømmer, at der er penge i det, mange penge, og jeg indrømmer også, at der med den angivne undtagelse, nemlig de tilfælde, hvor ejerskifte har fundet sted, vil være en vis rimelighed i det. Det vil imidlertid blive mødt med det modargument, at de pågældende grundejere hidtil kun har været interesseret i at slippe så billigt som muligt. Derfor har de klaget, når vurderingen efter deres mening var for høj, men aldrig, når den var for lav, og derfor behøver vurderingsprisen ikke at svare til værdien. Dette synspunkt kan ikke helt afvises. Der er formodentlig heller ikke tvivl om, at det ville medføre store tekniske vanskeligheder, hvis man skulle lade loven få tilbagevirkende kraft fra 1950, da vi havde den sidste vurdering.

I det fremsatte regeringsforslag er ikke medtaget de tilfælde, hvor grundværdierne opædes, f. eks. ved at der udgraves teglværksler eller sand til cementfabrikker. Det må man se nærmere på. Det er muligt, at det er nødvendigt, at man indfører den bestemmelse, der findes i kommissionsforslaget.

Fra loven om grundstigningsskyld er bevaret bestemmelsen om, at der i de tilfælde, hvor bygningsværdien opædes af grundværdien, kan gives tilsvarende nedslag i den sidstnævnte vurdering. Det gælder f. eks., hvor jorden omkring en gård bliver udstykket og bygningerne til gården derfor mister deres værdi, eller hvor jorden omkring et gartneri er blevet byggemoden som følge af en bys vækst og drivhuse og andre anlæg på jorden derfor mister deres værdi.

Ligeledes fra loven om grundstigningsskyld er bevaret bestemmelsen om, at der af en- og tofamiliehuse, som bebos af ejeren, ikke, før der finder ejerskifte sted, skal betales grundstigningsafgift for de første 6 000 kr.s stigning under forudsætning af, at grundprisen ikke overstiger 20 kr. pr. m². Overstiger den dette beløb, gælder dog den samme bestemmelse, hvis ejeren godtgør, at grunden ikke egner sig til udstykning. Begrundelsen for denne tilsyneladende favori-

sering af en- og tofamiliehuse har man deri, at det jo udmærket kan tænkes, at et ungt par bygger et hus, som ligger så langt udenfor byen, at grundværdien er meget ringe, og som de derfor får mulighed for at bebo med relativt ringe udgift. Så breder byen sig ud til dette hus, grundværdien omkring det stiger, og det betyder naturligvis større tilfredsstillelse for den pågældende ejer at blive boende dér, end hvis han igen skulle flytte udenfor byen.

Men hvis hans budget nu engang er lagt således, at han ikke kan bære en øget udgift, så finder man det urimeligt, at han af den grund skal være nødt til at opgive den boplads, han er kommet til at holde af, og derfor er bestemmelsen indført. Den giver ham altså en lettelse i den tid, han bebor den pågældende ejendom, men den giver ham ikke nogen mulighed for at kapitalisere fritagelsen for at betale grundværdistigningsafgift, thi ved ejerskifte skal den ny grundstigningsskyld betales, så at han ikke får større mulighed end andre for at tjene på grundværdistigningen. Den samme regel gælder sommerhuse og kolonihaver samt byggegrunde, som bliver udnyttet i løbet af 5 år. Om grænsen skal være de 6 000 kr. eller en anden, om de 5 år skal være 4, 6 eller 7 år, kan man selvfølgelig diskutere.

Jeg skal slutte med nogle mere almindelige bemærkninger. I diskussionen har man ofte hørt fremsat den påstand, at det vel kan være rimeligt at inddrage den samfundsskabte grundværdistigning, men at der ingen mening er i, at man medtager den konjunkturskabte. Hertil er for det første at sige, at det er vanskeligt at holde disse to former for værdistigning ude fra hinanden. Det kriterium, man har i den gældende grundværdistigningslov, giver jeg i hvert fald ikke meget for. Formålet dermed er alene at lade så stor en del som muligt af værdistigningen blive hos ejerne. Det er imidlertid ikke et argument for forsvarligheden af at indføre en konfiskation af den konjunkturskabte værdistigning — det indrømmer jeg gerne. Derimod nævnte den højtærede finansminister det urimelige i, at den, der anbringer sine penge i jord, skal være anderledes og bedre stillet end den, der anbringer dem i banker og sparekasser. Falder kroneværdien, reduceres det ind-

[Holger Eriksen.]

skudte beløbs realværdi. Det samme kan man ikke komme ud for, når man anbringer sine penge i jord. Dertil kommer, at jorden som regel er et glimrende belåningsobjekt. Køber man jord for 10 000 kr., vil det i reglen være let at opnå et lån i denne jord på 8 000 kr., således at man selv ikke behøver at råde over mere end 2 000 kr. Hvis nu denne grundværdi f. eks. i løbet af 10 år stiger til 20 000 kr. og stigningen alene skyldes fald i kroneværdien, har denne mand ved et indskud på 2 000 kr. nu en kapital på 12 000 kr. svarende til kroneværdien ved købet på 6 000 kr. Hans formues realværdi er altså steget med 4 000 kr. eller til det tredobbelte, medens låntageren har mistet et tilsvarende beløb. Med hvilken ret tilegner denne tilfældige jordejer sig disse penge? Man kan naturligvis sige, at de burde gå tilbage til låntageren, men det er simpelthen praktisk umuligt at gennemføre noget i den retning, og derfor er det helt rimeligt, at staten overtager denne formueforøgelse.

Det er sagt om kommissionens forslag, at det vil formindske mulighederne for at opnå lån i realkreditinstitutionerne, og det vil man formodentlig gentage nu overfor det fremsatte regeringsforslag. Sandheden er dog den, at intet pengeinstitut giver lån på andet end de tilstedeværende værdier, aldrig på de forventede værdier. Derfor kan pengeinstitutterne ikke tage en forventet grundværdistigning med i betragtning ved långivning, og derfor vil der heller ikke være anledning til at give mindre lån, fordi de ved, at jordprisen ikke vil stige.

Der tales om vanskeligheder ved vurderingen, og det skal naturligvis indrømmes, at når der i fremtiden skal ydes meget større beløb på grundlag af vurderingen, end tilfældet er nu, så bliver det endnu mere nødvendigt, end det er i øjeblikket, at vurderingen er rigtig.

Hele det første afsnit af lovforslaget tilsigter imidlertid at give de klareste mulige regler for vurderingen, og jeg tror ikke, der

er grund til at frygte større fejltagelser ved vurderingen, end der er ved skatteligningen, snarere færre.

Forøvrigt er det min opfattelse, at det er lykkedes finansministeriet gennem de nye regler at simplificere det hele, så at det i sig selv giver garanti for en rigtig vurdering, i hvert fald forsåvidt vurderingsmændene følger de retningslinier, som her er angivet.

Det alt overskyggende spørgsmål, som befolkningen vil stille, er imidlertid naturligvis: Hvorfor skal vi have denne lov, og hvorledes vil den virke? Hvad det første angår, er det vel nok at henvise til, at grundværdien fra vurderingen i 1932 til vurderingen i 1950 er steget med 3,3 milliarder kr., hvilket altså vil sige, at det er dette beløb, grundejerne har kunnet stikke i deres lommer, uden at de selv har rørt en finger for at fremskaffe det.

Vi så jo også i sidste uge, at et blad her i København meddelte, at et større grundareal ved Køge Bugt var blevet solgt for 8 gange den værdi, det havde for få år siden. Der er eksempler nok på, hvad der i øjeblikket tjenes på jordspekulationer, på prisstigning på jord. Men disse 3 300 mill. kr. og den gevinst, salget af det nævnte jordareal ved Køge Bugt har givet, er ikke penge, der er kommet dalende fra himlen, som nogle er tilbøjelige til at mene. Der er nogle mennesker, som har måttet udrede disse beløb. Det har i byerne været lejerne og på landet de nye købere, idet sælgerne har fået værdistigningen kapitaliseret og har puttet den i deres egne lommer.

Hvis der var blevet indført fuld grundskyld i 1932, havde lejerne måske måttet betale den samme husleje som nu, og køberne af landejendomme havde måske også måttet betale de samme ejendomspriser som nu, men i så fald var de 3 300 mill. kr. gået i det offentlige kasse, hvilket havde betydet en stærk reduktion af den øvrige skatteudskrivning, og at beløbet var kommet hele befolkningen til gode.

Der er en gammel vittighed om, at grundskyld er noget, man skal betale, og

[Holger Eriksen.]

ikke noget, man får. Det er ikke rigtigt, thi vel skal grundbesidderne betale, ikke af de værdier, de har, men af de værdier, der senere opstår uden deres egen foranledning, men det er på den anden side i høj grad noget, som de øvrige skatteydere får. Selvom en skattelettelse på 3 300 mill. kr. i løbet af 18 år er noget, der kan mærkes, ville den ingeniunde have bevirket, at man kunne have sparet hele den øvrige skatteudskrivning, hvilket retsforbundet engang troede eller i hvert fald gerne ville have vælgerne til at tro. Det er kun glædeligt, at de nu er blevet klogere.

Og hvad sker der så, når lovforslaget er blevet vedtaget? Ja, i første omgang intet, absolut intet; der kommer hverken større afgifter, mere administration eller flere penge i statskassen. Men når der er gået 4 år og en grundværdistigning har fundet sted, så sker der noget, dog ikke for ejeren af et en- eller tofamilieshus og ikke for ejeren af en kolonihave eller et sommerhus, næppe nok heller for ejeren af et udlejningshus, hvis huslejerestriktionerne er bevaret. Hvis disse derimod skulle være ophævet og lejen er sat op, vil det sikkert bevirke en grundværdistigning, og den vil ejeren derefter komme til af aflevere til det offentlige. Grundværdistigningsafgiften sikrer ikke lejernerne mod højere husleje, men sikrer, at den del af den højere husleje, som skyldes grundværdistigningen, går tilbage til samfundet. Landbrugerne kommer muligvis af med mere, end de ellers skulle betale, men kun hvis afkastningen er steget i forhold dertil, ellers ville deres jordværdi jo ikke stige, og så kommer de ikke af med mere. For nye købere af landbrugsjord vil der ske en ændring: medens den tidligere ejer efter de gældende regler kapitaliserede jordværdistigningen og stak den i lommen, hvorved landbrugets egenkapital stadig er blevet udvandet, vil han ikke mere have mulighed for at beslægtede stigningen i jordprisen, og det bliver derfor lettere for køberen at overtage brugt. Særlig interessant er imidlertid den skæbne, der venter grundspekulanten. Han må betale en grundværdistigningsafgift uden at have den mindste chance for nogensinde at få dækning derfor. Han må derfor søge at komme ud af spekulationsforholdet hurtigst muligt.

Jeg ved godt, at modstandere af reformen — og det er naturligvis hovedsagelig dem, der ønsker, at der skal være mulighed for, at den enkelte jordbesidder skal kunne berige sig på det øvrige samfunds bekostning — vil drage de fremtidsmuligheder, jeg her har opridset, i tvivl. Det siges f. eks. — og vist med rette — at hvis en køber af et jordstykke ved skødets udfærdigelse i dag får at vide, at der hviler en grundstigningskyld på f. eks. 40 kr. på jordstykket, træder han ikke af den grund tilbage fra handelen, sådan som han efter loven har ret til. Nej, den slags småbeløb afskrækker naturligvis ingen, og derfor må man søge at affatte lovens således, at det bliver svært for sælgeren at lægge grundværdistigningsafgifter over på køberen, og det er muligt, at man må søge at finde en anden form end den, der er foreslået; alt kan imidlertid omgås, og jeg tvivler på, at det vil blive muligt at affatte loven således, at der ikke bliver et eller andet smuthul. Det afskrækker mig i og for sig heller ikke, fordi jeg har den opfattelse, at i samme øjeblik der bliver tale om større beløb, der skal udredes, skal folk nok lære at se sig for, og da lader de sig ikke narre af sælgeren på den måde, som det måske i visse tilfælde sker i øjeblikket.

Det bliver også hævdet, at prisen bestemmes af tilbud og efterspørgsel, og da disse faktorer ikke vil ændre sig, fordi der kommer grundværdistigningskyld, vil grundværdistigningsafgiften kun bevirke, at prisen på jorden bliver så meget højere. Den første del af påstanden er vitterlig urigtig. De tre faktorer: tilbud, efterspørgsel og pris, står ganske vist i et indbyrdes forhold, men man kan med lige så stor ret sige, at efterspørgslen bestemmes af prisen. Er der f. eks. nogen, der vil benægte, at efterspørgslen efter jordbær er større, når prisen er 1 kr. pr. kg, end når prisen er 5 kr. pr. kg? Sådan går det naturligvis også, når der er tale om jord. Hvad den sidste del af påstanden angår, må køberen jo vide, at vurderingen bliver ansat efter priserne ved de konstaterede salg, hvor disse ikke er prægede af det rene liebhaveri. Får en landmand tilbudt et jordstykke, som er vurderet til 100 000 kr., og han betaler 150 000 kr. for det, må han være forberedt på, at dette jordstykke ved næste vurdering bliver sat

[Holger Eriksen.]

til 150 000 kr., og at han altså må betale 2 000 kr. årlig i grundværdistigningsafgift. Det er endog et spørgsmål, om ikke vurderingsmændene må sætte dette jordstykke endnu højere, idet de må ræsonnere som så: denne mand er parat til at betale 150 000 kr. for jorden plus 2 000 kr. årlig, altså kan man sætte jordens værdi til 150 000 kr. plus den kapitaliserede værdi af de 2 000 kr. årlig. Men selv guld kan købes for dyrt, og køberen vil under disse omstændigheder være i høj grad tilbageholdende.

Lad os så se på den egentlige grundspekulant. Han har også et stykke jord til 100 000 kr., og han forlanger 150 000 kr. for det. Der kan ikke ske salg til den pris, og jorden vurderes måske til 125 000 kr. Foruden sit rentetab må han nu betale 1 000 kr. årlig uden nogen udsigt til at få dækning. Han skynder sig naturligvis at sælge for de 125 000 kr., hvoraf de 25 000 kr. i forvejen er opslugt af grundværdistigningsafgiften.

Der synes ikke at være tvivl om, at enhver form for spekulationskøb af jord vil ophøre, når denne reform gennemføres. Alene dette vil gøre efterspørgslen mindre. På den anden side vil de eksisterende spekulanter blive nødt til at sælge hurtigt. Udbudet vil blive ekstraordinært stort og virke afdæmpende på prisstigningen. Det er netop sagen: vel vil der også i fremtiden ske en prisstigning på jord som følge af, at indbyggerantallet stiger, men gennemførelsen af det foreliggende regeringsforslag vil bevirke, at priserne ikke stiger nær så meget, som tilfældet ellers ville have været. Jeg vil gerne sige det således, at hvis grundprisstigningen i de kommende 10 år ville være blevet 10 milliarder kr., hvis dette lovforslag ikke gennemførtes, så vil stigningen nu måske med denne lov kun blive 4 eller 5 milliarder kr. Resten sparer lejerne og dyrkerne af jorden. Jeg har ikke noget at beklage mig over i dette forhold; tværtimod vil jeg sige, at jo mindre denne lov giver i statskassen, des bedre er det; det bliver en direkte fordel for de kategorier af medborgere, som jeg nævnte, og som, hvis man ikke havde loven, ville komme til at bløde til de tilfældige jordejere.

Jeg vil også gerne i den forbindelse gøre opmærksom på den anden fordel ved lovforslaget,

nemlig denne, at man gradvis vil afskaffe den eksisterende bygningskyld, og at man helt opgiver at beskatte nybygninger. Der har altid været noget irrationelt i, at man lagde skat på bygninger som sådanne, og det er efter min mening en stor fordel, at man nu kommer bort fra dette.

Alt i alt ligger det jo sådan, at efter denne lov tages der intet, ikke een øre, fra nogen grundejer af det, som vedkommende har i øjeblikket. Man hindrer kun grundejerne i for fremtiden at beslæglægge beløb, som de ingen moralsk adkomst har til. Sker der en grundværdistigning, vil den komme det fælles samfund til gode; men den vil selvfølgelig blive mindre, end hvis dette lovforslag ikke gennemføres. Der sker ingen mirakler ved lovforslagets gennemførelse; der bliver stadig en god portion samfundsuret tilbage, men på eet punkt har man taget et langt skridt fremad mod større retfærdighed.

Jeg anbefaler regeringens lovforslag til hurtig vedtagelse.

Oluf Pedersen: Efter at grundskyldskommissionen havde afgivet sin betænkning, hvori et flertal, der svarer til et flertal her i tinget, principielt gik ind for fuld grundskyld og udtalte, at det i kommissionen udarbejdede lovforslag med bemærkninger gav en saglig fremstilling af, hvordan fuld grundskyld kunne gennemføres, ventede vi i retsforbundet med største interesse, hvordan regeringen ville søge denne reform gennemført.

Det første, vi så, var regeringens forslag om en tillægsgrundskyld til staten, der strandede på radikal modstand. Derefter fremsatte vi den 19. april i fjor vort lovforslag om jordrente til staten. Det fulgte meget nær kommissionens udkast — dog var afløsningen gjort frivillig fra ejers side. Midler til den foresloges ved en formueafgift, og vi bandt alt, hvad der indkom, til skattenedsættelse. Forslaget kom på grund af finansministerens rejseri ikke til behandling inden sommerferien.

Regeringen bebudede i åbningstalen, at der nu kom lovforslag, og vi afventede spændt, hvad den havde besluttet sig til. Den 19. januar kom dens forslag, og dagen efter blev vort lovforslag skriftligt genfremsat.

Jeg skal her søge kort og klart at rede-

[Oluf Pedersen.]

gøre for vort lovforslag i forhold til kommissionens udkast og regeringens forslag.

Grundskyldskommissionens forslag byggede på det retsgrundlag, at jordrenten er skabt i fællesskab og ikke er en frugt af ejers og brugers egen indsats. Derfor bør hele jordrenten, som fuld grundskyld, tilfalde det samfund, der skaber den.

De to lovforslag hviler begge på det samme sikre retsgrundlag; men medens vort forslag yderligere udbygger denne ret, kan det siges, at regeringens lovforslag er noget afbleget.

Alle tre forslag er bygget på, at der udover den bestående grundskyld med dens eventuelle stigning yderligere pålignes en afgift på 4 pct. årlig til staten. Det er de samme regler, som gælder for de i dag bestående jordrenteburde. Det er derfor en form for fuld grundskyld, der har bestået sin prøve, men det forudsætter dog en rigtig vurdering og skattelettelse.

Det undrer mig, at medlemmer af dette høje ting, som endda selv har stemt for denne lov, kan mene, at allerede den nuværende almindelige grundskyld er fuld grundskyld eller endda mere.

Vel er det rigtigt, at der svares helt op til 10 pct. årlig af den ansatte værdi, men jordværdien er ansat under hensyntagen til selve den offentlige byrde, der jo også påvirker den pris, som en fornuftig køber vil give for jorden.

I modsætning hertil skal den nye afgift ligesom jordrenten, der svares i dag, og den særlige grundstigningsskyld ikke medregnes til nedsættelse af vurderingsbeløbet. Ved køb fragår den i udbetalingen som en del af selve købesummen ligesom andre prioriteter, der overtages.

Begge de to her foreliggende lovforslag åbner mulighed for udvidelse af den kommunale grundskyld, hvis kommunalbestyrelserne ønsker det. Regeringens forslag — og her må også lovforslaget om kommunale ejendomsskatter, der fremsættes i oktober, tages i betragtning — bygger på skattekommissionens forslag, medens vort bygger på grundskyldskommissionens, som jeg synes bedst om, selvom begge er brugbare.

Både grundskyldskommissionen og skattekommissionen foreslog bygningsskatterne

afviklet; vi satte ind for at begynde straks, og heri falder de to foreliggende lovforslag sammen. Betydningsfuldt er det, at al nybygning fritages.

Vi tillægger denne udvidelse af den kommunale grundskyld stor betydning; her vil den være fast knyttet til en skattenedsættelse. Og vi overlader trygt afgørelsen til det kommunale selvstyre. Vi har også set, at kommunale myndigheder trods de partipolitiske angreb har holdt fast ved ligningen på fast ejendom og modsat sig, at jordværdien blev frigivet til salg og prioritering. Den jævne mand finder ingen rimelighed i at give den mand, der driver sin ejendom slet, belønning i form af skattenedsættelse, lige så lidt som han vil straffe husmanden med den intensive drift for at begunstige storlandbruget.

Forøvrigt er der selv i byerne forståelse af grundskyldens betydning; det så vi, da den konservative leder her i tinget i sin kommune — „det var på Frederiksberg“ — gik ind for øget grundskyld.

På lang sigt er det således, at når grundskylden afløser de varefordyrende indirekte skatter, der såvel som direkte skatter på indkomst som bekendt indgår i pristallet, vil der med skattenedsættelsen ske en nedgang i de offentlige udgifter, som giver nye muligheder for skattenedsættelse.

Jeg skønner, at grundskylden derfor afskaffer skatter med det dobbelte af sit beløb — ja, hvis den bruges til afskaffelse af tolden, der virker ekstra varefordyrende, vil der endda blive tale om en tredobling. Jeg har hørt, at man i den sidste tid har drøftet tekstiltolden, og hvad man skal gøre med de 30 mill. kr., som staten vil få. Jeg gør opmærksom på, at man må regne med, at tekstiltolden vil skabe varefordyrelse, så at de offentlige udgifter stiger med 60 mill. kr.; slutresultatet bliver således ikke et overskud på 30 mill. kr., men et underskud, som skal dækkes, og der bliver altså ikke tale om nogen nedsættelse.

Lettes derimod ejendomsskatterne, vil ejendomspriserne stige, det giver højere priser, større gæld og flere renter, som nok kan gavne de gamle, der sælger, men bliver til dobbelt byrde for de unge, herunder deres egne børn. Derfor kaldte jeg sidste forår venstres forslag om at flytte amts-

[Oluf Pedersen.]

skatterne for landbrugsfjendtligt; det flyttede, men forøgede samtidig byrden, stik modsat hvad der er rigtigt.

Vi mener derimod, at der er god grund til øget kommunal grundskyld, men selvfølgelig bør den følges ikke blot af tilsvarende, men af endnu større beløb i skattnedsættelse, og det tror vi de lokale styrelser vil sørge for, når vi giver dem mulighed derfor.

Udover denne grundskyld foreslog kommissionen en jordrente til staten på 4 pct. årlig, således at der for jordværdien af 1950 — for nye ejere dog af 1956 — blev givet en nedsættelse på 3 pct. Det er også vort forslag, dog at vi binder beløbet til skattnedsættelser.

I grundskyldskommissionens betænkning side 79 findes en tabel, der begrundet kommissionens forslag — som vi altså følger. Det er beregnede tal, men de er på linie med en senere opgørelse fra statistisk departement, foranlediget af realkreditkommissionen.

For 1939 opgør departementet landbrugskapitalen minus fast og løs gæld til 3 milliarder kr. Da kronens værdi senere er halveret, svarer formuen i 1939 på 3 milliarder kr. til en formue i 1954 på 6 milliarder kr., men departementets opgørelse viser en stigning til 12 milliarder kr., altså det firdobbelte.

Forklaringen på dette er, at medens pantekreditorerne fik deres værdier forringet under devalueringen, fik ejerne af fast ejendom en tilsvarende gevinst udover konjunkturstigningen af deres egen formue, endda både af arbejdsskabte værdier og af den samfundsskabte grundværdi.

Ministeren giver en begrundelse for at inddrage al jordværdistigning, som jeg vil anerkende — den er i hvert fald ikke overdreven — men det har overrasket mig, at han derefter tager, ikke — som naturligt var — den sidst afholdte vurdering, men den kommende almindelige vurdering som udgangspunkt.

Ministeren har dermed ikke alene forladt kommissionens forslag om 1 pct. statsgrundskyld som skatteomlægning, men også inddragningen af jordværdistigningen fra 1950. Det første drejer sig om ca. 80 mill. kr. det andet — hvis man skal gå ud fra, at vurderingen kommer til at følge de nuværende salgs-

priser — om det dobbelte, selvom nye ejere fritages. Dette offer til kapitalmagten — tilmed den falske kapital — vil, idet jordrenten kapitaliseres, koste vort samfund ca. 5 milliarder kr. eller ca. 5 000 kr. for en jævn familie. Og vi vil miste en årlig skattelettelse på 200 kr. pr. familie. Skattelettelsen ville endda gennem lavere offentlige udgifter fordobles i løbet af en kort årrække.

Hvis man derimod følger kommissionen, som vi foreslår, vil det for landbruget betyde, at det går glip af en ufortjent gevinst på $\frac{1}{4}$ af den siden 1939 skete formuestigning; til gengæld får det lavere driftsomkostninger gennem skattnedsættelse. Man ville komme til at ofre halvdelen af det, der blev tjent på pantegældens forringede pengeværdi. Men man ville beholde gevinsten ved stigninger ikke alene i egen formue, men også i de pantsatte værdier i bygningerne. Det, man ville komme til at afgive, ville blot være den stigning, der har været i de samfundsskabte jordværdier, som måtte afleveres til den rette ejer: vort fælles samfund. Det vil gavne rentabel produktion og beskæftigelse, om man hindrer dannelsen af denne falske kapital. Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde, at det, man forærer nogle, skal andre betale, og der er for mig ingen tvivl om, at dette oven i købet vil medføre en stor risiko for vor valuta og fortsat nedgang i pengenes værdi. Hvis denne kapital blev inddraget, ville det også komme pantehaveren tilgode for det offer, han har bragt, og man ville dermed ikke træde nogen for nær.

Jeg opfordrer alle gode kræfter her i tinget og andetsteds til at medvirke til, at vi nu får den skattnedsættelse, som befolkningen trakter efter, og som den har krav på. For at nå frem til fuld grundskyld skal dog også den jordværdi, som eksisterede før 1950, inddrages. De 3 pct. foreslås afløst. Man har sammenlignet denne afløsning med køb fra samfundets side af selve jorden, men det er urigtigt.

Ser vi på jordrentebregene, så var det, der skete — det står direkte i loven — tværtimod, at staten solgte jorden imod forpligtelsen til at svare jordrenten fremfor imod en kontant købesum.

Selve jorden med alt, hvad der blev bygget, plantet og forbedret, skal forblive i privat eje, blot med den forpligtelse, at

[Oluf Pedersen.]

renten af jordens værdi skal svares til det fælles samfund efter periodisk vurdering af offentlige myndigheder valgt ud af den jævne befolkning. Selve brugsformen kender vi fra de ca. 10 000 jordrentebrug, selvom statslån til bygninger giver disse en særlig karakter.

Vi mente ikke i kommissionen, at man uden videre kunne inddrage den i 1950 ved den sidst foretagne, anerkendte vurdering ansatte værdi. Selvom den private ejendomsret blev bevaret, havde de nuværende ejere ved deres køb betalt for den da overtagne jordværdi. Derfor burde man — siges det i betænkningen, side 156 —

„overveje, om der bør gives lempelser ved overgangen til fuld grundskyld, særlig for dem, der har købt under de senere års høje prisniveau.“

Vi er fuldt klar over, at langt de fleste af vore 800 000 jordejere rent indtægtsmæssigt ville tjene ved grundskyld til afløsning af skatter, men for ikke formuemæssigt at træde nogen for nær foresloges den omtalte nedsættelse på 3 pct. af de 4 pct. jordrente af værdien i 1950.

Man anerkendte ikke noget erstatningskrav efter grundlovens regler for afståelse af fast ejendom, af den gode grund, at en sådan afståelse ikke sker.

Men man erkendte, at der var et problem. Derfor bortfalder denne nedsættelse ifølge forslaget først efter en afløsning på det 25-dobbelte. En sådan afløsning er fordelagtig for ejerne. Vi ville derfor give de nye ejere og dem, der byggede, ret til den; men mindretallet kaldte den „grundlovsstridig,“ og for at standse den meningsløse tale har vi foreslået den gjort frivillig for ejerne.

Vort lovforslag tager i modsætning til regeringens ikke blot kommissionens 4 pct. af jordværdiens stigning efter 1950, for nye ejere 1956, samt 1 pct. af den tidligere, men også den foreslåede afløsning op. Desuden foreslår vi udover kommissionens forslag, at der skaffes midler til denne afløsning ved en formueafgift på 1 pct. årlig af alle formuer på over 20 000 kr. gennem 25 år, altså i en overgangstid.

Når vi vil have fuld grundskyld, må der også for jordværdien i 1950 svares jordrente. Da vi ikke mener, at den uden videre kan pålignes nuværende skødehavere, går vi

ind for afløsningen, men den bør bæres af formueejerne.

De får jo forøvrigt også skattelettelse som andre. Og formueafgiften åbner mulighed for kontant betaling. Den vil ligesom grundskylden ikke drive leveomkostningerne op, ikke påvirke pristallet, bortset fra særlig ekstraordinære forhold, hvor det er rimeligt at den medregnes.

Personligt tillægger jeg afløsningen stor betydning til sikring af ligeretten for alle til fædrelandets jord, opvejet ved betaling for, hvad denne ligeret er værd.

Ved køb kan afløsningssummen tjene som udbetaling og køberens til gengæld komme til at svare fuld grundskyld. Er der en eller anden, som ikke frivilligt vil have afløsningen, finder vi nok anden anbringelse for beløbet til tilsvarende 4 pct. rente.

Det vil lette generationsskiftet indenfor landbruget, og man kan gøre ydelsen konjunkturbestemt ligesom jordrentebestemte.

Bag vort grundskyldskrav har altid ligget kravet om både lettere adgang til jord og skatnedsættelse. Her har regeringen foreløbig svigtet, ikke en eneste øre er der til nedsættelse af skatten i det foreliggende regeringsforslag — som det også blev sagt af det ærede medlem hr. Holger Eriksen. Man giver heller ikke ved regeringsforslaget den frie adgang til jord, som man ville få efter kommissionens forslag.

Kommissionens forslag giver som sagt ca. 200 mill. kr. til skatnedsættelse, og det beløb vil efter vort forslag vokse med afløsningen til ca. 440 mill. kr., men hertil kommer, at denne skatnedsættelse vil sænke de offentlige udgifter, og det er den bedste vej til lavere skatter.

Hvis der er nogen, der ligesom jeg synes, at det, grundskylden i første omgang giver i skatnedsættelse, bør forøges, ja, så henviser jeg til mine ønsker om at spare 1 milliard kr. på statens uproduktive udgifter. Hvis man vil være med til det, åbner der sig jo muligheder for at halvere de nuværende skatter indenfor en overskuelig tid. Man var 50 år om at 50-doble udgifterne fra 120 mill. kr. til 6 000 mill. kr. — jeg gentager: fra 120 mill. til 6 000 mill. — så det vil ikke undre, om det kan tage 25 år igen at halvere dem. Det vil dog være et respektabelt arbejde. Skal det ske, er det imidlertid nødvendigt,

[Oluf Pedersen.]

at andre end vi får øjnene op for, at kun gennem grundskylden går vejen til lavere offentlige udgifter. Det er selve det bestående skattesystem, der driver udgifterne op. Men hvor vil det være underligt, om venstre og de konservative nægter at være med til den skattenedsættelse, som de ellers taler om! Hvis de vil til magten igen, burde de dog indstille sig på at gøre nyttig gerning; det er jo ikke morsomt at mindes deres sidste start med en skattestigning på over 1 milliard kr., der yderligere drev de offentlige udgifter op.

Retsforbundet er imod skatterne på arbejde og forbrug. Vi vil inddrage de samfundsskabte værdier. Vi ved, at da kan staten klare sine opgaver med de halve penge. Det vil sænke driftsudgifterne selv med en højere realløn. Ubegribeligt, om nogle regner dette for et lille spørgsmål, samtidig med at de skriger, som om de blev ruineret ved at skulle nøjes med deres eget. Vi ønsker fuld grundskyld gennemført, og vi foreslår som grundskyldskommissionen, at det sker på en lempelig måde, men vi standser ikke, før vi når dette mål. Jeg vil varmt anbefale vort forslag til en uvildig, nøgtern og saglig behandling.

Alfred Bøgh: Da mit partis ordfører i disse sager, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, er syg, er det tilfaldet mig at gøre nogle bemærkninger til de foreliggende lovforslag.

Regeringens forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme følger ikke det af grundskyldskommissionens flertal fremsatte forslag om indførelse af fuld grundskyld, men jeg anser det alligevel for et farligt og urimeligt forslag, der uden nogen som helst erstatning tilsigter at inddrage større og større dele af Danmarks jord med yderligere socialisering af hele vort samfund for øje. Jeg er opmærksom på, at forslaget om fuld grundskyld er fremsat fra anden side, men jeg tror ikke, at der i denne sal er andre end forslagsstillerne, der tager dette forslag højtideligt, ja, jeg tvivler endda på, at forslagsstillerne selv inderst inde gør det.

Regeringens forslag er delt i fire afsnit: Vurdering og vurderingsmyndigheder, grundbeskatning, ejendomsskyld og skat-

ternes betaling. Hovedinteressen med hensyn til forslaget samler sig om afsnit II grundbeskatning. Der er selvfølgelig paragraffer i de øvrige afsnit, der er af vigtighed og vil skabe diskussion under udvalgsarbejdet, vel ikke mindst bestemmelsen om vurderingen og vurderingsgrundlaget, men jeg anser det ikke på forhånd for udelukket, at der vil kunne opnås et resultat herom.

Ganske anderledes tungt må jeg bedømme sagen til at ligge, når man kommer til hovedpunktet: grundbeskatningen. Den højtærede finansminister nævnte i sin fremsættelsestale, at han anså det for praktisk at samle bestemmelserne om almindelig grundskyld til staten og grundstigningsskyld i een lov. Heri har han sikkert ret. Almindelig grundskyld til staten, 1,6 promille, og grundskyld til den fælleskommunale udligningsfond, 4,4 promille, foreslås i konsekvens af skattereformens forslag om den fælleskommunale udligningsfonds bortfald samlet i en almindelig grundskyld til staten på 6 promille årlig.

Jeg anser det ikke for påkrævet, at grundskatten, der blev indført sammen med den fælleskommunale udligningskat på indkomst og formue, skal bibeholdes. På den anden side er jeg klar over, at det ikke er her, forslaget tyngdepunkt ligger. Det ligger efter vor mening i de ændrede bestemmelser om grundstigningsskyld. Regeringen har ikke her nøjedes med at optage tidligere love om grundstigningsskyld, men har foretaget en fundamental ændring. Vi skal ikke modsætte os en almindelig revision af loven om grundstigningsskyld. Vi mener endda, at den er tiltrængt — det tyder lovens virkninger på. Såvidt jeg ved, er man langt fra færdig med at revidere ansættelserne i de tusindvis af tilfælde, hvor magre jorder i Jylland kom til at svare grundstigningsskyld tvært imod lovens hensigt. En revision måtte gå ud på at sikre imod den slags virkninger.

Men lovforslagets hensigt er klar. Hensigten er uden erstatning at inddrage al fremtidig grundværdistigning i statskassen uden hensyn til, hvad der betinger denne stigning. Jeg må hertil sige helt klart og tydeligt, at det går mit parti mod med al den styrke, vi kan, og vi appellerer til dette høje tings medlemmer og til landets

[Alfred Bøgh.]

befolkning om at støtte os i denne modstand. Vi gør ikke dette ud fra klasseinteresser, men fordi vi mener, at en sådan lov vil være til skade for vort samfund.

Jeg skal forsøge at begrunde hvorfor. Vi har set, hvordan denne regering støt og målbevidst arbejder for en dybtgående socialisering af samfundet gennem boligstøtte, gennem en social politik, der er ved at udarte til en politik for indkomstudjævning, gennem utallige andre former, men især gennem sin skattepolitik ved forslag om bortfald af skattefradragret, ved forslag om en kapitalvindingsafgift på 35 pct. og meget andet, og vi kan se virkningerne heraf. Virkningerne er, at opsparing og investering hemmes; virkningerne er, at et tiltagende antal skatteydere i fuldt alvor taler om og også indretter sig efter, at det ikke kan betale sig at anstrenge sig for at tjene mere, fordi staten i altfor høj grad inddrager lønnen for den udviste flid, for det øgede initiativ. Kapitalvindingsafgiften er med rette blevet betegnet som en skat på inflationen, på værdiforringelsen af vore penge. At inflationen under denne regering skrider videre, behøver jeg ikke at udvikle nærmere, det ser vi hvert kvartal beviser på.

Den foreslåede grundstigningsskyld går som bekendt ud på gennem en 4 pct.s afgift at inddrage al fremtidig grundværdistigning fuldtud uden hensyn til konjunkturstigning og fejlvurdering. Hvis dette lovforslag virkelig skulle gennemføres, ville der være al mulig grund til at hæfte sig ved bestemmelsen om vurderingen for at sikre, at denne i ikke altfor høj grad dirigeredes fra finansministeriet.

Man havde i anledning af matriklen i 1688 en bestemmelse, der sagde — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„Dersom bønderne ikke vil dømme ret om jordens beskaffenhed eller fortie en del af jordene, som ligge til ens eller andens gård, skal de sendes til næste købstads fængsel eller hid til Bremerholm.“

Jeg håber ikke, at denne bestemmelse skal genindføres, så bliver det vist vanskeligt at få vurderingsmænd.

En inddragning af fremtidig grundværdistigning vil blive en afgift på pengenes

værdiforringelse. Den højtærede finansminister har i sin skriftlige fremsættelse antydnet, at meningene om det berettigede heri måske er delte. Det glæder mig, at han ikke har regnet med lutter tilslutning i denne sag.

Jeg må præcisere, at vi i mit parti har den anskuelse, at inddragningen af grundværdien helt eller delvis absolut ikke vil medføre de virkninger, som denne teoris tilhængere har teoretiseret sig frem til. Det er selvfølgelig rigtigt — og klart påvist — at fuld grundskyld udgør en stedse faldende andel af nationalproduktet. I 1936 ville fuld grundskyld udgøre 3,7 pct. af nationalproduktet, i 1950 kun 1,8 pct., og denne udvikling forstærkes fra år til år. Der er ikke noget mærkeligt heri. Jo mere udviklet og kompliceret samfundet bliver, des mere bygges der på maskiner og teknisk udviklet produktionsapparat, og des mindre vil fuld grundskylds andel i nationalproduktet blive.

Fuld grundskyld som erstatning for en væsentlig del af andre skatter er en absurd tanke. Vi har en afgiftspligtig grundværdi på 8,4 milliarder kr. Med en beskatningsprocent på 5 vil provenuet blive 420 mill. kr. årlig, nøjagtig det beløb, som skatte-reformen forudsætter anvendt til børnetilskud!

Jeg synes, at dette eksempel på udmærket måde illustrerer, hvor lidt selv en grundskyld på 5 pct. fylder i det mægtige skattebehov, der nu er på over 6 milliarder. Undersøger man, hvor meget jordværdierne er steget i relation til andre værdier, er det umuligt at finde nogen som helst begrundelse for øgede grundskatter. Enhver landmand kan blot tage sine forsikringspolicer frem og se, for hvor meget han skal have sine produktionsmidler, bygninger, inventar og besætning, forsikret for at have nogenlunde dækning for risiko ved brand. Sammenligner han dette beløb med hele ejendommens salgsværdi, vil han opdage, at der bliver lidet eller intet til den nøgne jord. Det er en ubestridelig kendsgerning, at prisstigningen på den bare landbrugsjord er for intet at regne i forhold til den stigning, der er sket på produktionsmidlerne.

Der er for mig ingen tvivl om, at en øget grundbeskatning for landbruget vil komme til at virke som en øget omkostning. Køberne af vore landbrugsprodukter vil sikkert ikke

[Alfred Bøgh.]

betale mere for disse, fordi man her i landet forhøjer grundbeskatningen. I alle andre lande forsøger man at lette forholdene for landbruget. Jeg tror, at det er en meget kortsynet politik, at man her gennem højere grundbeskatning øger vanskelighederne. Jeg tror, at hele landets befolkning må være dybt interesseret i, at vi har en stor og konkurrencedygtig landbrugseksport. Man må heller ikke glemme, at vi allerede har en høj ejendomsbeskatning til stat, amt og kommune, en beskatning, der endda stiger foruroligende år efter år. I 1938—39 var den gennemsnitlige sogne- og amtskommunale grundskyldpromille i landkommunerne 17,7; i 1953—54 var den steget til 41,7, og denne stigning fortsætter stadig. Der ville være al mulig grund til at forsøge at formindske disse skatter fremfor at øge dem; jeg tror, det ville være til gavn for alle samfundsklasser. Tinget har et forslag til behandling angående omlægning af amtsbeskatningen, og jeg tror, det ville være mere rimeligt, at vi beskæftigede os med det fremfor med de i dag foreliggende forslag.

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger om regeringsforslagets afsnit III vedrørende forskelsværdien og bygningsværdien. Der foreslås her en fiksering af de nuværende ansættelser og derefter bortfald ved en aftrapning i en årrække, og vi er villige til at forhandle herom. Vi er klar over, at bestemmelsen kan få konsekvenser vedrørende spørgsmålet om den samme skatteform til amt og kommune.

En forudsætning for vor medvirken er, at der ikke herved sker en byrdefordeling, der fører skatterne i modsat udvikling, bort fra bysamfundene ud i landdistrikterne. Den strukturændring i vort samfund, der er sket, og som stadig forstærkes i retning af, at vi mere og mere går over fra et bondesamfund til et industri- og bysamfund, burde man tage konsekvensen af og lette de mere og mere urimelige ejendomsskatter, der skaber voksende vanskeligheder for det landbrug, som trods den ændrede befolk-

ningsfordeling dog stadig hjemfører det største beløb i fremmed valuta.

Til behandling foreligger også retsforbundets forslag om jordrente til staten. Jeg skal ikke ofre det ret mange bemærkninger. Jeg betragter det som et mat spøgelse, der viser sig for sidste gang i dag. Retsforbundets teorier om fuld jordrente er urealisable og bliver det mere og mere, jo mere kompliceret og udviklet samfundet bliver. Min begrundelse har jeg anført i det foregående. Forslaget adskiller sig fra regeringsforslaget derved, at det foreslår at give erstatning for de inddragne jordværdier. Dette sker ved ganske enkelt og ligetil at tage pengene fra formueejerne: 1 pct. årlig af alle formuer i 25 år. Hvor simpelt og ligetil! Hvilke konsekvenser dette vil få for opsparing og investering, forsøger man ikke at gøre rede for. Jeg anser det for spild af tid at gå nærmere ind på dette forslag. Det ville være til ubodelig skade for landet, hvis det blev gennemført. Det må da vist også være fremset af agitatoriske grunde, selvom jeg ikke tror, at retsforbundet vil opnå forøget tilslutning på dette grundlag.

Jeg vil til slut sammenfatte og gentage vort partis mening om regeringsforslaget. Jeg anser det for at være et nyt led i regeringens inflationsfremmende politik. Det er netop oplyst, at værdifaste obligationer ikke kan udstedes, fordi pengeværdien stadig mindskes. Vi anser det for farligt og urimeligt, om der ved en sådan lov vederlagsfrit konfiskeres en andel af Danmarks jord, en andel, der vil blive større og større i takt med formindskelsen af pengeværdien. Vi forudsæ, at det næste skridt vil blive konfiskation af andre værdier. Vi anser dette forslag for at være et forslag, der vil pålægge vort hovedeksporterhverv urimelige byrder, og vi mener, at dette vil få skadelige følger for hele vort samfund. Vi anser det for et forslag, der ad skattevejen vil bringe os endnu dybere ind i den socialisering af samfundet, hvis skadelige virkninger mere og mere viser sig.

Vi vil gå imod lovforslaget med al vor

[Alfred Bøgh.]

styrke. Jeg beder om støtte hertil fra de ærede medlemmer i denne sal og fra den meningsdannelse, der sker udenfor salen.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Jeg skal ikke deltage i de vældige talmanipulationer, der har fundet sted på et vist tidspunkt under debatten her, men vil prøve på at nærme mig de rent tekniske problemer, som forslagene drejer sig om.

Må jeg til indledning sige, at forslaget om at ændre perioden for de almindelige vurderinger fra 5 til 4 år kan være rimeligt, desværre, vil jeg sige, fordi handelsprisen er så svingende, som tilfældet har været nu i en årrække, og svinger på den måde, at efterhånden som mønten forringes, stiger priserne på de faste værdier ikke alene med konjunkturen, men også fordi markedet er underforsynet, i alt fald for landbrugs-ejendommenes vedkommende. Forholdet er jo det, at mange af dem, som naturligt ville forlade ejendommene og overlade dem til den yngre generation, ikke tør sælge, fordi de er bange for, at den kapital, de kommer i besiddelse af, stadig vil forringes med hensyn til købekraft. Det fører med sig, at de priser, unge landmænd i dag må betale for ejendommene, bliver for store i forhold til ejendommenes afkastningsevne.

Jeg vil derfor håbe, at vurderingsmyndighederne, der skal i gang med et såre vanskeligt stykke arbejde, når de nu skal til at vurdere efter reglerne i §§ 9 og 10, jfr. § 6-bestemmelsen om at vurdere efter salgsværdi, vil mærke sig den gamle regel om den fornuftige købers pris. Jeg tror ligeledes, det er praktisk at følge forslagets § 4, stk. 4, om prisforholdene på vurderingstidspunktet. De omvurderinger, der foretages efter de nugældende regler, hvor man viser tilbage til normale vurderingstidspunkter, skaber mange vanskeligheder og mærkværdigheder.

Nu skal man vurdere efter egnens priser, men dels finder der ikke normale handler sted i alle kommuner, dels vil skyldrådene uomgængeligt skæve til salgsstatistikken, der for landet som helhed viser en betydelig stigning fra 1950 særlig for landbrugs-ejendomme, ikke mindst af de grunde, jeg før har nævnt, at handlerne oftest afsluttes i sælgers marked.

Der er ingen tvivl om, at ejendomsskylden står overfor en betragtelig stigning, der formuemæssigt nok kan betyde en del, hvad skatten angår. Det er det, man først får ud af det. Allerede fra 50 000 kr. er formueskatten ca. 5,5 promille og for 100 000 kr., hvis jeg husker rigtigt, ca. 7 promille. Så nogen diskussion bliver der nok ude omkring. Men den store vanskelighed opstår først, når det gælder om at få fastslået, hvor stor en procentdel af stigningen der skal falde på grundværdien. Vi har i tre møder i ligningsrådet drøftet de retningslinier, som skulle lægges til grund for den vejledning, som skyldrådene har krav på at få forud for hver almindelig vurdering, uden at jeg kan sige, at vi er blevet særlig enige om fordelingen af stigningen mellem grundværdien og forskelsværdien; men det er i hvert fald min bestemte opfattelse, at det for langt den overvejende del er byggepriserne, der har presset prisen på landbrugsejendomme op. Køberen ser jo også på bygningerne, og der er heller ingen tvivl om, at bygningernes tilstand og rumforhold spiller en stor rolle i det moderne landbrug. Derimod er det langt fra givet, at det, man i almindeligt vurderingssprog kalder bedste jord, med de nye afgrøder, der dyrkes nu, har det samme udbyttedmæssige forspring, som da man gennemførte boniteringen i forrige århundrede. Det er forøvrigt ganske interessant, at medens man bygger den personlige beskatning op på dokumenterede facts, hviler ejendomsbeskatningens enkelte dele på et skøn foretaget af vurderingsinstitutionerne, altså to i og for sig modstående fremgangsmåder. Det kan vel ikke være anderledes, og det går vel også nogenlunde, så længe det drejer sig om et almindeligt beskatningsgrundlag, hvor små fejl til den ene eller den anden side er til at bære og måske senere kan rettes. Men når man vil benytte det samme grundlag til inddragning af al fremtidig grundværdistigning, bliver det såre betænkeligt, hvad jeg senere skal vende tilbage til.

Det er forøvrigt på et særdeles uheldigt tidspunkt, lovforslaget fremkommer, nu lige før omvurderingen. Hvis nemlig lovforslaget føres igennem i den foreliggende form, kommer mange ejendomsbesiddere i det dilemma: Skal jeg nu sørge for at få så stor

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

en stigning i grundværdien som muligt og så betale skat af den efter de almindelige skatteregler, eller skal jeg prøve på at holde igen overfor vurderingsmyndighederne, hvis jeg altså kan, og så finde mig i, at den fremtidige stigning inddrages i sin helhed? Jeg håber imidlertid ikke, at der i det høje ting kan skaffes flertal for en lovgivning af denne karakter; man har næsten for tydeligt vist, hvad endemålet er!

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde, at forslaget om grundstigningsskyld var så nær fuld grundskyld, som man efter det ærede medlems mening kunne komme — jeg håber, jeg har forstået det rigtigt. Det er da også min opfattelse, at lovforslagets afsnit om grundstigningsskyld fuldstændig bryder med hidtil gældende lovs principper: at det kun er de såkaldte samfundsskabte værdier, der skal belægges med grundstigningsskyld. Nu foreslår man at tage enhver konjunkturstigning med, for man vil vel ikke kalde møntforringelsen for en samfundsskabt værdi.

Ifølge lovforslaget skal altså al fremtidig stigning, også på almindelig landbrugsjord, inddrages i statskassen. Jeg tror ikke, at dansk landbrugs fremtidsmuligheder ligger således, at det vil føles naturligt, at der pålægges det flere faste byrder, fordi mønten forringes. Jeg tror ikke, landbrugets udøvere mener, at de bærer ansvaret herfor, tværtimod. Jeg tror heller ikke, at de mange grundejere andetsteds vil føle det rimeligt. Skatterne er mange steder store nok i forvejen, og ejerne af de utallige mindre huse, der er opført i storbyernes omegn, har utvivlsomt sparet sammen for at kunne opføre disse ejendomme i tillid til, at man ikke ad skattevejen ville forrykke det grundlag, hvorpå de startede hjemmet for sig selv og deres børn.

Jeg håber, at der i den højtærede finansministers bemærkning om, at der kan rejses tvivl om konjunkturtillæggets bortfald, ligger, at der er tvivl indenfor hans eget parti. Jeg tror ikke, der er tvivl hos nogen af de andre. Det skulle derfor glæde mig, om vi hurtigt kunne blive færdige med denne del af lovforslaget. Om den henvisning, den højtærede finansminister i sin skriftlige fremsættelse bruger med hensyn til forholdet vedrørende møntforringelsens betydning for

indskud i pengeinstitutter og besiddelse af obligationer, vil jeg gerne sige, at fordi een gruppe af borgere er blevet dårligt behandlet, behøver man da ikke at fortsætte ad den vej. Hvor ender vi så med de mange andre faste værdier? Jeg tror tværtimod, at alle kræfter burde samles i et alvorligt forsøg på at standse inflationen i stedet for at benytte den til at føre flere og flere værdier ind i statskassen. Det er — set fra mit synspunkt — en farlig politik, der efterhånden vil lamme alt sundt initiativ. Jeg tror som bekendt ikke på statens alfaderlige visdom.

Det var en meget interessant bemærkning, det ærede medlem hr. Holger Eriksen kom med om, at selvom man havde gennemført fuld grundskyld i 1932, var det ikke sikkert, at lejerne var kommet til at betale mindre; det var heller ikke sikkert, at køberne var kommet til at give mindre for ejendommene; derimod var det sikkert, at der var kommet 3,3 milliarder kr. ind i statskassen. Næsten lige så sikkert er det efter min opfattelse, at de allesammen var givet ud igen.

Jeg tror altså, at den højtærede minister skal lade konjunkturtillægget blive stående; det står godt. Jeg vil derimod mene, at man i udvalget burde drøfte, om ikke det ville være rimeligt udfra et rent sagligt synspunkt at overføre et udnyttet konjunkturtillæg fra een periode til en anden. Det kan jo være rent tilfældigt, hvornår prisstigningen kommer. Hvornår indtræffer den f. eks. på Københavns nye strøg, H. C. Andersens Boulevard? Om det bliver lige før eller lige efter en vurdering, er der ingen, der ved.

Den højtærede finansministers bemærkning om, at den eneste fejl ved fejltillægget var, at det nogensinde var kommet med, synes jeg nok er ganske pudsigt, for den højtærede minister har jo en sag løbende, hvor to under ham sorterende institutioner — vel de fineste på vurderingsområdet — kommer til så forskellige resultater, som vi ser det på Købmagergade, hvor den ene siger, at 1 300 kr. pr. m² er den rigtige pris, mens den anden siger: nej, 1 800 kr. pr. m² er den rigtige pris. Fejlmuligheder er der altså for de enkelte ejendomme, og det vil der altid være, hvor grundlaget hviler på et rent skøn. Jeg er glad for, at jeg ikke skal være vurderingsmand i København,

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

hvor man på visse strækninger opererer med grundværdier på helt op til 3 000 kr. pr. m²; dèr er nok at gøre med at finde frem til det helt rigtige. Jeg nævner det blot for at påpege, at fejlmuligheder må der være, når vore to fineste institutioner kan komme til så forskellige resultater.

Der har været talt om, at vi ville beskytte grundspekulanterne. Dertil vil jeg gerne sige, at vi har aldrig fra konservativ side modsat os, at samfundsskabte værdier bliver genstand for en ekstra beskatning, når værdistigningen virkelig er konstateret ved salg; men en lovgivning, der på skønsmæssig basis kan muliggøre, at folk faktisk beskattes væk fra deres ejendomme, kan aldrig få vor støtte. Det er dette med det skønsmæssige, der for os er så aldeles afgørende. Når selve spekulationsgevinsten er konstateret ved et salg af grunden, er vi til at tale med, men at det skal være en vurderingsinstitution, der bestemmer, hvornår en grundejer, som ikke kan sælge, og som ikke føler nogen trang til at sælge, skal have sine skatter forøget, anser vi for at være et forkert princip.

Det er naturligvis vanskeligt, så indviklet som hele systemet er med hensyn til sine virkninger, at gå i detaljer; det gælder reglerne om værditab såvel som alle bemyndigelserne i § 66, der jo er uhyre omfattende. De er måske skrevet så godt, det nu engang lader sig gøre, men letfattede for den jævne mand — og det er ham, der skal læse dem — er de ikke. Kan det f. eks. ikke let gå således for den unge mand, der køber sig en grund for at bygge på den på et senere tidspunkt, at konjunkturen og dermed grundstigningsskylden tager hans indskudte kapital fra ham? Jeg ved det ikke, men sådanne tanker får man; risikoen er der i alt fald, og jeg nærer ikke tvivl om, at mange af dem, der i dag sidder i deres eget lille hus på egen grund, ser med mistro på en lovgivning, der på rent skønsmæssig måde fastsætter det skattegrundlag, der er bestemmende for, hvorledes de i fremtiden skal honorere de offentlige krav.

Mit parti har som nævnt aldrig medvirket til en lovgivning efter dette forslags principper. Ejendommeligt er det i grunden også, at vi er det eneste land i den såkaldte gamle verden, der anvender dette princip.

Også dette faktum mener vi taler til gunst for det standpunkt, det konservative folkeparti hele tiden har indtaget til grundstigningsskyldproblemet.

§ 71 i lovforslaget bestemmer, at der ikke mere skal pålignes ejendomsskyld til staten. Det er der vist ikke noget at sige til. Jeg synes i og for sig, det kunne være rimeligt i denne forbindelse at overveje, om staten i det hele taget skulle beskæftige sig med beskatning af fast ejendom, om man ikke burde overlade det til kommunerne. Men om selve dette at fritage for bygningsskat vil jeg sige, at igennem boligstøttelovene har man jo lige siden 1930erne fritaget nybyggeri for ejendomsbeskatning til staten, og under hensyn hertil er det foreslåede vist rimeligt og en naturlig konsekvens af udviklingen på dette område. Jeg vil dog gerne sige, at den omstændighed, at vi giver tilslutning til denne lovændring, ikke indebærer, at vi uden videre accepterer lovforslaget om ændring af de kommunale ejendomsskatter; sålænge f. eks. amtsskatterne hviler på det nuværende grundlag, er tiden vist ikke moden til at vælte det hele over på grundværdien, hvilket i første række vil sige landbrugsjorden.

Vi vil naturligvis deltage i en grundig udvalgsbehandling af lovforslaget, men angående forslagets afsnit om grundstigningsskyldens princip hersker der formentlig ikke tvivl om mit partis stilling.

Det af det ærede medlem hr. Oluf Pedersen fremsatte lovforslag om jordrente til staten har jeg bedt min partifælle, det ærede medlem hr. Thiestrup, som jo er jurist, om at tage sig af, for det ligger i et lidt højere plan end det, jeg tror jeg som almindelig bonde kan bunde i.

Thiestrup: Der er noget underlig uvirkeligt over den diskussion, vi er begyndt på om det af det ærede medlem hr. Oluf Pedersen m. fl. fremsatte lovforslag om jordrente til staten. Den er uvirkelig, fordi vi alle på forhånd ved, at forslaget ikke bliver gennemført. Regeringen har af grundskyldskommissionens arbejde udtaget det, der har praktisk betydning — for det må man sige om regeringsforslaget, at det har praktisk betydning, selvom det efter min opfattelse er en skæbnsvanger praktisk betydning; det har — og det, der er tilbage,

[Thestrup.]

har, såvidt jeg kan bedømme, ingen mulighed for at blive gennemført. Forholdet bliver vel det, at grundskyldsforslaget havner i den syltekrukke, der så symbolsk er fremstillet i frisen udenfor denne sal.

Også af en anden grund er der noget uvirkeligt over debatten. Hele spørgsmålet om inddragelse af jordrenten er så udførligt behandlet i den foreliggende kommissionsbetænkning, og der er så udførligt taget stilling til det fra de politiske partiers side, at en debat her i tinget næppe vil bringe noget som helst nyt for dagen. Det ærede medlem hr. Oluf Pedersen, der er så enestående godt hjemme i dette emne, kan måske nok besejre os andre i diskussionen, men det får ingen betydning. Han kan måske nok overvinde os, men han kan ikke overbevise os.

Endelig er diskussionen uvirkelig af en tredje grund. Dette forslag er stillet for at virkeliggøre en teori, georgismen, der opstod i forrige århundrede på grundlag af problemer, der var forrige århundredes problemer, og som teorien har løst efter den teoretiske metode, der var forrige århundredes metode. Men de problemer, vi står overfor i dag, er andre end dem, som Henry George og hans samtid tumlede med. Derfor er der også af denne grund noget uvirkeligt over vor diskussion. Den drejer sig mere om et stykke af samfundsvidenskabernes historie, end den drejer sig om praktisk politik.

Henry Georges teori går jo ud på, at samfundet ved at inddrage jordrenten, d. v. s. den indtægt, der tilfalder jordens ejere udover løn for deres arbejde og rente af den på jorden anvendte kapital, vil klare alle samfundets vanskeligheder. Inddragelsen af jordrenten skal efter teorien ske ved, at selve jordværdien inddrages gennem en skat af en sådan højde, at der ingen jordværdi bliver tilbage til den oprindelige ejer. Hermed skal efter teorien jordspekulation forhindres, og hermed kommer jorden på den hånd, der forstår at få mest ud af den.

Jeg skal ikke komme meget ind på teorien, men blot pege på, at jordrenten i de europæiske lande som overalt i de gamle kulturlande er kapitaliseret, d. v. s. at ejeren med sin købesum i sin tid for jorden har

betalt også for den indtægt, jorden afkaster udover løn for det på den anvendte arbejde og den deri nedlagte kapital. Dernæst vil jeg pege på, om det overhovedet er gørligt at konfiskere jordrenten eller jordværdien uden at konfiskere selve jorden, d. v. s. om det er dækkende og hensigtsmæssigt at tale om en ejendomsret i tilfælde, hvor en afgift medfører, at ejendomsgenstandens værdi tenderer mod nul.

Der findes i kommissionsbetænkningen et afsnit om grundskyldslovgivningens udvikling i Danmark. De, der læser det, vil se, at Henry Georges teorier i praksis har fået en ikke ringe betydning i vort land. De har haft deres betydning ved udformningen af grundskatterne, de har været afgørende for grundstigningsskylden og for lovgivningen om jordrentebrugene. Selvom jeg langt fra billiger den form og den udstrækning, man har givet lovgivningen om grundstigningsskyld, og anser den videreførelse deraf, der nu foreslås, for direkte skadelig, er det langt fra, at jeg ikke anerkender, at der i de georgistiske teorier lå et værdifuldt element. Men med det, jeg har nævnt, er det min opfattelse, at teorien har udtømt sine praktiske muligheder. Hvis vi nu fører den videre, fører vi den ind på områder, hvor den direkte vil stille sig mod de mål, som mange her i denne sal tilstræber, og som i alt fald mit parti og jeg anser for afgørende for en heldig udvikling af vort samfund.

De problemer, vort samfund kæmper med, er nemlig ikke problemerne om jordspekulation og en bedre jordfordeling. Det er problemet om kapitaldannelse. Kan vi skabe den kapital, der skal til til de store investeringer, der er en uomgængelig nødvendighed, hvis vi vil bevare og udvikle vor levede og vort kulturelle stæde? Og dernæst: Hvordan skal denne kapital dannes? Kan der skabes vilkår og tilskyndelse for de enkelte private mennesker, således at de private opsparer tilstrækkeligt hertil? Eller skal det være staten, der gør det gennem skatter? Hvis staten skal gøre det, bliver det staten, der kommer til helt at råde også i det økonomiske liv. Hvis de private mennesker gør det, bliver det erhvervslivet selv, de private mennesker, der får hovedindflydelse på det økonomiske område, i alt fald i deres egen økonomi. Og her er det,

[Thestrup.]

jeg mener at den private ejendomsret, og da navnlig den private ejendomsret til jord, har sin store betydning.

Vi ved alle, at den vigtigste grund til, at den private opsparing er for lille, er, at til-liden til, at pengene bevarer deres værdi, er blevet alvorligt svækket ved den forringelse af kronen, som vi alle har set foregå, og som vi stadigvæk ser foregå. Men vi ved også alle, at der hidtil i ejendomsretten til fast ejendom har været noget, der har givet en vis fasthed i de økonomiske forhold. Den, der satte sine penge i fast ejendom, beskyttede dog sin kapital mod de ødelæggende værdiforringelser, der ramte andre kapital-ejere. Og ikke blot betød denne sikkerhed noget for det enkelte menneske, men den ydede også en vis sikkerhed for vort samfunds økonomiske liv som helhed. Her var der nogle værdier, der ikke var undergivet statens, d. v. s. det politiske flertals, for-godtbefindende og eksperimenteringslyst.

Det er det, man nu vil ændre, og det gæl-der såvel regeringsforslaget som det af det ærede medlem hr. Oluf Pedersen m. fl. frem-satte forslag. Efter det ærede medlem hr. Oluf Pedersens forslag vil man konfiskere hele jordværdien uden erstatning, men give en godtgørelse på $\frac{3}{4}$ af værdien. Efter regeringens forslag sker der det, at forringes kronen, bevarer ejheller jorden sin værdi, for så tager staten det, der svarer til krone-forringelsen. Jeg håber, man kan se, hvilken vid mark inflationspolitik herefter vil få i vort land. Jeg håber, man vil kunne se, at så har den private borger og bonde ikke længere den sikkerhed, der ligger i, at han ejer fast ejendom. Så har han kun eet at håbe på: statens, det politiske livs, flertallets nåde og barmhjertighed.

Dette er for mig at se det væsentlige i de to forslag, og derfor er det, jeg siger, at en teori, der fører hertil, grundskyldsteorien, georgismen, i dag er uden praktisk værdi, fordi den går på tværs af løsningen af det problem, der er vort samfunds vigtigste: til-vebringelse af kapital til de investeringer, der alene kan sikre vor fremtid. Det er et typisk udtryk for den mangel på kontakt med det virkelige liv, grundskyldsforslaget har, at det for at skaffe de milliarder, som det vil koste at gennemføre det, foreslår en

yderligere formueskat i en tid, hvor alle vi andre leder med lys og lygte for at finde muligheder for at støtte og fremhjelpe opsparingen, bl. a. ved indskrænkning af den dobbeltbeskatning, som formueskatten jo nu engang er, og at det vil bruge de ind-tægter, der kommer ind ved forslaget, til en formindskelse af de indirekte skatter i en tid, hvor vi dog vel ellers alle er enige om, at nu kan de direkte skatter ikke forhøjes mere, at skal der flere skatter til, så man det blive indirekte skatter, og hvor tanken om en almindelig omsætningsafgift til lettelse af de direkte skatter vel vinder flere og flere tilhængere.

Nej, det her foreliggende forslag er ikke blot et meget teoretisk forslag uden for-bindelse med det praktiske liv, men det er også et forslag, der hviler på en forældet teori.

Ser man på selve forslagens principper, så rejser der sig en række indvendinger. Jeg skal ikke her gå de enkelte af disse igennem — jeg kan herom henvise til den mindretals-udtalelse, som min partifælle gårdejer Chr. R. Christensen og jeg har afgivet i kommissionsbetænkningen — jeg skal nøjes med at tage tre af disse indvendinger frem og sige lidt nærmere om dem.

Den første er den, som professor, dr. jur. Thøger Nielsen ved Aarhus Universitet i sin kortfattede retlige vurdering af forslaget side 165 ff. i betænkningen rejser, nemlig at der herved skabes et retsforhold mellem staten og jordbesidderen, som erfaringen har vist er upraktisk, og som der ikke er givet nærmere regler for. Professor Thøger Nielsen betegner dette forhold som et om fæste mindende forhold — superficiært fæste er den juridiske betegnelse — og erklærer, at det — ganske uanset hvad man mener om forslagens grundlovsmæssige stil-ling — er mere end betænkeligt at gennem-føre det i lovsform.

Jeg kan ikke lade være at minde om, at een gang før har jordejere i Danmark begivet sig ind i et retsforhold vedrørende jord-besiddelse, som de ikke kunne overse. Det var, da Danmarks frie selvejende bonde-stand i sidste del af middelalderen og begyn-delsen af den nyere tid tog sin jord til fæste af herremændene. Da troede de heller ikke, at det betød noget, at de ikke helt havde

[Thestrup.]

overvejet karakteren af det retsforhold, de begav sig ind i. De fik noget andet at mærke.

Jeg vil naturligvis ikke sige, at det, der her er foreslået, er det samme. Det er det ikke. Men det er dog vist alligevel naturligt her at minde om, hvor farligt det er for den svage at begive sig ind i et retsforhold, hvis konsekvenser han ikke kan overse, og hvor den anden part i retsforholdet — hvis jeg må sige det sådan — er den stærkeste og grådigste af alle: staten, oven i købet den moderne velfærdsstat.

Det andet punkt, jeg vil nævne, er, at selve det, hvoraf alt i dette lovforslag afhænger, nemlig vurderingerne, ifølge sagens natur kommer til at svæve frit i luften, eller rettere sagt, de bliver vilkårlige. Under vor nuværende lovgivning er forholdet jo det, at de periodiske vurderinger, hvorefter grundskatterne beregnes, retter sig efter og rettes ind efter de priser, der i almindelig handel og vandel gives for jorden. Herved er der sat en naturlig grænse for, hvor langt en vurderingsmyndighed kan gå. Herved har dog den enkelte, der skal svare skat, en vis sikkerhed mod urimeligheder. Men hvis det foreliggende lovforslag gennemføres, inddrages jo jordværdierne, d. v. s. der kan ikke handles om dem, for de eksisterer ikke som privat værdi. Men det vil jo igen sige, at der intet er at rette vurderingerne ind efter. Der er ingen købesummer mere. Vurderingerne bliver således helt afhængige af vurderingsmyndighedernes vilkårlighed; en egentlig vurdering bliver umuliggjort.

Nu beder jeg det høje ting se den mindretalsudtalelse, der findes i betænkningen side 164, en udtalelse, afgivet ikke af parti-repræsentanter eller personer, der repræsenterer det ene eller andet erhverv eller en organisation, men afgivet af fire af de sagkyndige embedsmænd, der var medlemmer af kommissionen, og om hvis upartiskhed der derfor ikke kan være tvivl. Denne mindretalsudtalelse siger følgende, som jeg beder om tilladelse til at citere:

„Mindretallet må dog stille sig tvivlende overfor spørgsmålet om, hvorvidt der kan tilvejebringes et system, der muligvis betryggende ansættelser af grundværdierne, efter at disse gennem pålæg af fuld grundskyld er blevet inddraget.“

Det vil altså sige, at disse sagkyndige og upartiske medlemmer af kommissionen erklærer, at selve det grundlag, hvorpå den her foreslåede jordrentelovgivning skal hvile — vurderingerne — fuldstændigt svigter. Denne grund turde, selvom den stod helt alene, være tilstrækkelig til at fastslå, at det forslag, vi her behandler, hører hjemme i teoriernes og ikke i virkelighedens verden.

Jeg skal ikke sige ret meget om lovforslagets forfatningsmæssige holdbarhed. Jeg er nok klar over, at det er undergået en vis forandring, siden det blev ført frem i kommissionen, og at der muligvis kan komme nye argumenter frem i denne anledning, men jeg vil dog alligevel henvise til den udredning vedrørende det forfatningsmæssige forhold, der er givet i betænkningen af direktør Egon Larsen, en udredning, som jeg ganske kan tiltræde.

Jeg ved godt, at man heroverfor indvender noget lignende som, at såsnart man iklæder et ekspropriationsforslag et skatteforslags dragt, så har den enkelte, det rammer, ingen beskyttelse mere. Mon ikke denne teori er lovlig dristig? Mon ikke den minder lidt for meget om fortidens prokuratorknøb, hvis jeg må bruge et sådant udtryk? Tror man virkelig, at man, ligegyldig hvordan indholdet er, ved at forandre den ydre fremtrædelsesform for et lovforslag fritager det for at blive bedømt efter, hvad der virkelig ligger i det? Mon ikke det er lovlig dristigt, efter at vi lige har fået vor nye grundlov, som fastslår, at vi lever i et samfund, der hviler på den private ejendomsret, så at komme og ville afskaffe privat ejendomsret til jorden?

Jeg sagde til at begynde med, at der ingen realitet var i dette lovforslag. Det er et forsøg på at føre en forældet teori ud i livet. Jeg vil ikke finde det urimeligt, hvis forslaget ender i den berømte syltekrukke, men naturligvis er vi villige til at behandle det i udvalg, selvom jeg ikke tør love, at det bliver nogen velvillig behandling fra vor side.

Skytte: I sin fremsættelsestale udtalte finansministeren, at med det lovforslag, vi her behandler, har folketinget fået forelagt det sidste i rækken af samtlige forslag, der viser, hvordan regeringen mener en udgifts- og skattereform bør se ud. Da

[Skytte.]

regeringen sidder på tredje år, vil en og anden måske mene, at det er lidt sent, det sker. Til regeringens undskyldning — som den måske slet ikke føler at den har brug for — tjener, at der også har været andet at tage vare på, og for dette lovforslags vedkommende var det naturligt at afvente grundskyldskommissionens betænkning.

Måske kunne lovforslaget ikke fremsættes før, men det er så et spørgsmål, om behandlingen af dette vigtige spørgsmål kan tilendebringes så hurtigt, at forslaget kan blive lov samtidig med foretagelsen af den 11. almindelige vurdering pr. 1. oktober i år. Jeg kan godt se det praktiske i, at en ny lov om vurdering og påligning af grundskyld og grundstigningsskyld træder i kraft, samtidig med at der foretages en ny vurdering, men skal det ske, må udvalget arbejde mere intensivt, end det hidtil har gjort med de andre dele af skatte-reformen.

Hidtidige love om grundstigningsskyld har udmærket sig — om jeg må sige det sådan — på andre områder end netop ved at være letfattelige og klare. Det skal indrømmes, at det er et indviklet område, der her lovgives på. Fastsættelse af grundbeløb, der fremkommer efter forskellige tillæg, og beregning af grundstigningsskyld efter en vis reducere kan det være svært for ikke-specialister at trænge til bunds i. Med hensyn til klare regler for vurdering og enklere udregning af det beløb, der skal svares grundstigningsskyld af, er det foreliggende lovforslag teknisk set et fremskridt. Sammenholdes forslaget med bemærkningerne og finansministerens fremsættelsestale, bliver faktisk meget klart, som indtil nu var dunkelt for mange. Nu er det selvfølgelig lettere at lave klarhed, når man foreslår alle tillæg afskaffet og ikke længere foreslår nogen reduktion af det beløb, der pålignes i grundstigningsskyld.

Det princip, der ligger til grund for lovforslaget, kan mit parti tiltræde, så meget mere som jeg i grundskyldskommissionen har gjort mig til talsmand for det samme princip. Vi finder det rigtigt, at samfundsskabte værdier indgår i samfundets kasse og dermed kommer fællesskabet tilgode. Det har været det bærende princip i al

grundskyldslovgivning hidtil, og lovene om grundstigningsskyld af 1933 og 1950 er gennemført med dette mål for øje. Målet er ikke nået med disse love, og derfor finder vi det rimeligt at skærpe lovgivningen om grundstigningsskyld. I min udtalelse i grundskyldskommissionens betænkning fremhæver jeg dette, idet jeg herom siger — jeg tillader mig at citere af betænkningen side 163, næstsidsste stykke:

„Samtidig bør efter mindretallets opfattelse den i 1950 gennemførte værdistigningsafgift revideres og gøres mere effektiv.“

En konstatering af de samfundsskabte værdier er i visse tilfælde forholdsvis let. Når der anlægges nye baner og nye veje, stiger grundene i pris, og det er ikke den tilfældige grundejers, men samfundets skyld. Tydeligst ses det i byernes omegn, hvor kolossale grundstigninger sker, når nye S-togsstationer anlægges og der bliver brug for byggegrunde til boliger for byernes voksende befolkning. Almindelige bøndergårde bliver hundredtusinder af kroner værd, uden at ejerne kan gøre hverken fra eller til. Mon ikke de fleste vil være enige i, at i sådanne tilfælde burde samfundet have sin part af stigningen? Her er i sandhed tale om arbejdsfri indtægter, som godt kan tåle beskatning.

Når det drejer sig om landbrugsjord, der udnyttes til almindelige formål, kan det være svært at klarlægge, om værdistigninger har samfundsbestemte årsager alene eller skyldes den enkeltes indsats. Ofte er stigningen et produkt af begge dele.

Den nugældende lov om grundstigningsskyld virker ofte sådan, at den samfundsskabte stigning kommer sælgeren tilgode. Ofte betaler en køber jorden til fuld pris og må desuden svare den årlige grundstigningsskyld; det har aldrig været lovens mening og må søges rettet ved udformningen af dette lovforslag.

Jeg forstod på det ærede medlem hr. Alfred Bøgh, at han var utilfreds med en del af bestemmelserne i den nugældende lov. Det ærede medlem og hans parti var jo sammen med det radikale venstre og socialdemokratiet med til at gennemføre denne lov, og måske kan vi også sammen rette de svagheder, der er i loven. Jeg kan her minde om, hvad venstres daværende

[Skytte.]

ordfører, hr. Hans Conrad Koefoed, sagde ved behandlingen her i tinget dengang (folketingstidende 1949—50, sp. 5206):

„Jeg er overbevist om, at vort parti ikke vil få utak for den stilling, vi har indtaget, og jeg tror heller ikke, at det konservative folkeparti havde fået det, hvis det havde indtaget samme stilling som vi.“

Det var næsten ikke ved at være fri for, at venstres daværende ordfører i dag fik utak af sin partifælle, det ærede medlem hr. Alfred Bøgh.

Forinden afgiftspligtig grundstigning beregnes efter gældende lov, foretages to tillæg til grundbeløbet, hvilket betyder et fradrag i den afgiftspligtige grundstigning. Det ene tillæg er et fejlvurderingstillæg og det andet et konjunkturtillæg. Begge tillæg foreslås nu slettet.

Om fejlvurderingstillægget siger finansministeren, at en begrundelse for dets ophævelse er unødvendig, og tilføjer:

„Man må snarere spørge, om dette tillæg i det hele taget har haft nogen berettigelse.“

Fejltillægget er vel nok indsat, fordi lovgiverne ikke følte sig sikre på, at vurderingerne i alle tilfælde var 100 pct. rigtige. Finansministerens udtalelse om unødvendigheden af et fejltillæg skal vel næppe forstås derhen, at han mener, at vurderingerne er ufejlbarlige. Det bliver de næppe nogensinde. Det er imidlertid noget af det, som udvalget må se nærmere på, og jeg skal ikke på forhånd tage stilling til, om fejltillæg er nødvendigt, og i så fald hvilken procent der er rimelig.

At konjunkturtillægget skal bortfalde, er ikke umiddelbart indlysende. Finansministeren fremhæver som begrundelse, at man kan spørge, om den, hvis formue er placeret i grundejendom, har et mere berettiget krav på at bevare formuens realværdi uændret end den formuebesidder, der har sine midler anbragt f. eks. som indskud i banker og sparekasser eller i obligationer.

Det er en noget spag begrundelse for en principiel ændring i bestående regler. Der kunne også spørges, hvorfor den, der anbringer sine midler i bygninger eller maskinanlæg, skal have sin formue mere værdifast end den, der anbringer penge i jord, der normalt regnes for noget af det mest værdifaste, vi har. Det er mere end tvivlsomt, om stigninger på grund af pengeforringelse kan betegnes som samfundsskabte, i hvert fald i dette ords positive betydning. Finansministeren kan ikke regne med det radikale venstres medvirken til ophævelse af konjunkturtillægget.

Bestemmelsen om, at der ikke mere pålignes ejendomsskyld til staten, og at ejendomsskylden fikses og derefter aftrappes, kan vi fuldtud tiltræde. Om så afviklingen skal ske over 40 år, som foreslået af ministeren i overensstemmelse med grundskylds-kommissionens flertal, eller om den bør ske over en kortere årrække, kan der forhandles nærmere om. Umiddelbart vil jeg synes, at 40 år er en lang tid.

Efterhånden som flere og flere bygninger fritages for ejendomsskyld, virker bygnings-skatteerne både uretfærdigt og mere og mere tyngende på de øvrige bygninger, der i omegnskommunerne efterhånden udgør langt den mindste del af bygningsmassen. Det er ikke for tidligt, at der påbegyndes en ændring på dette område. Det radikale venstre hilser med tilfredshed, at der nu er udsigt til, at skat på bygninger forsvinder.

Om lovforslagets enkelte bestemmelser vil jeg nøjes med at gøre nogle bemærkninger, der samler sig om de vigtigste ændringer eller lovfæstelse af bestående praksis. Jeg har intet at indvende imod, at vurderingsperioden fremtidig fastsættes til 4 år, da det godt kan begrundes med, at priserne ofte skifter indenfor dette tidsrum. Jeg vil dog i denne forbindelse spørge finansministeren, om det er rigtigt, at revisionen af den 10. almindelige vurdering, der fandt sted pr. 1. oktober 1950, først fornylig er tilendebragt. Hvis det er rigtigt, vil jeg gerne høre, hvad grunden er hertil. Det er

[Skytte.]

ønskeligt, at der ikke er for længe mellem vurderingerne, men det er vigtigt, at vurderingsmyndighederne har den fornødne tid til at udføre deres betydningsfulde arbejde.

Vurderingen skal finde sted på grundlag af salgsprisen, står der i forslaget, og ordet „salgsprisen“ skal her erstatte bestemmelsen om værdien i „handel og vandel“, som vurderingsmæssigt altid har været noget vanskelig at definere. Jeg tror, det er svært at finde noget andet grundlag for vurdering end handelsprisen. Ingen har hidtil kunnet finde andet udgangspunkt, og jeg regner med, at heller ingen i udvalget kan gøre det.

At der bliver lejlighed til omvurdering også udenom de sædvanlige årsvurderinger, er et fremskridt, og så må man tage den ekstra administration med, som det medfører.

Umiddelbart ser det ud til, at lovforslaget rammer det rigtige med hensyn til de ejendomme, der undtages fra vurderingen; men om alle er kommet med, kan der ses nærmere på i udvalget.

Afgiftsfritagelsesbeløbet for en- og to-familieshuse er medtaget i forslaget og er forhøjet til 6 000 kr., og det skal jeg ikke indvende noget imod.

For skovenes vedkommende er der sket både en lempelse og en stramning. Grundværdien sættes til 50 pct. af ejendomsskyldværdien mod hidtil 60, og det kan se ud som en lettelse. Til gengæld skal den fastsatte grundværdi fremtidig beskattes fuldtud, hvilket er en stramning, men muligvis er der intet at sige hertil.

Frdragene for forbedringer er gjort klarere og praktiseres fremtidig, enten det er begæret af ejeren eller ej. Fra et ejersynspunkt er dette en fordel.

I afsnittet om grundstigningsskyld har jeg hæftet mig ved § 58, der omhandler værditab for bygninger, som frdrages den afgiftspligtige grundstigning. Det er en fordel, at denne bestemmelse får virkning efter alle omvurderinger.

Man har opgivet at foreslå, at der som hidtil er lejlighed til at få vurderingsmyndighedernes forhåndsudtalelse om, hvor meget grundstigningsskylden vil blive for et udstykket areal. Måske er erfaringerne for praktisering af bestemmelsen så dårlige,

at der ingen grund er til at opretholde den. Det burde der dog nok ses nærmere på. For mig er det ikke grund nok, at finansministeriet har fået et sagsanlæg på halsen forårsaget af denne bestemmelse. Der er mange flere af forslagens bestemmelser, der kan være grund til at se nærmere på i det udvalg, der skal nedsættes.

Det er taget som helhed et lovforslag, der i første omgang ikke er mange penge i, da det kun er grundværdistigningen efter 11. almindelige vurdering, altså den kommende vurdering, der beskattes efter forslagens regler; på længere sigt vil imidlertid ikke ubetydelige midler strømme ind i de offentlige kasser, når grundstigningsskyldlovgivningen skærpes. Finansministeren foreslår, at halvdelen tilfalder kommunerne, dog ikke et beløb udover en femtedel af kommunernes udgifter. Da samfundsskabt grundstigning som regel især vil finde sted i kommuner med stærkt voksende befolkning, som medfører store anlægsudgifter for kommunen, er det rimeligt, at kommunerne får deres andel. Når kommunerne har fået deres andel, foreslås det, at resten går ind i statskassen, der vel nok kan siges at være et rummeligt omend noget usikkert opbevaringssted. Der er her tale om en skat af arbejdsfri indtægter, så det vil være det naturlige at bruge de midler, der kommer ind, til en nedsættelse af andre skatter. Det er ikke grundskyld ovenpå andre skatter, vi skal stille imod, og derfor bør midler, der kommer ind, når denne lov begynder at virke, bruges til nedsættelse af skatten på indtægt og forbrug.

Jeg skal med disse bemærkninger tilsige mit partis medvirken til en saglig behandling i udvalget.

Jeg skal dernæst gøre et par bemærkninger om det lovforslag, der er fremsat af det ærede medlem hr. Oluf Pedersen m. fl. Det kommer ikke overraskende, at det ærede medlem hr. Oluf Pedersen fremsætter et forslag som det, der nu foreligger. Forslaget er bygget op efter samme retningslinier som det, han var medforslagstiller til i grundskyldskommissionen. Dette kommissionsforslag tog jeg i en mindretalsudtalelse afstand fra, og det er vel derfor heller ikke nogen overraskelse for forslagsstillerne, at jeg og mit parti ikke kan støtte deres lovforslag.

[Skytte.]

Mit partis standpunkt, som jeg også har givet udtryk for ved behandlingen af regeringens lovforslag om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme, er, at vi er tilhængere af, at de samfundsskabte værdier inddrages i samfundets kasse. I praksis kan det måske være svært at fastslå, hvad der er samfundsskabt, og hvad der skyldes den enkelte initiativ og dygtighed. I det omfang, det kan lade sig gøre, kan man regne med vor medvirken til at inddrage de samfundsskabte værdier.

Forslagets bestemmelser, der vedrører skat på bygninger, er sammenfaldende med regeringens forslag, og jeg kan henvise til mine bemærkninger herom. Det er næppe umuligt, at det ærede medlem og jeg kan forhandle os til enighed på dette punkt.

Den udvindingsafgift, der foreslås, finder vi er håbløs at administrere. Den beskatning, der eventuelt må ske her, må finde sted over indkomsten; det er det eneste praktisk mulige grundlag at beskatte på, når det drejer sig om udvinding af værdier i jord.

Nyt i lovforslaget i forhold til kommissionsforslaget er, at forslagsstillerne foreslår en formueafgift til dækning af det beløb, der regnes at medgå til erstatning for de tre fjerdedele af de nuværende grundværdier. Der skal i erstatning til skødehaverne på den måde udbetales 6 milliarder kr. Når denne erstatning skal udbetales, bliver der efter kommissionsforslaget ingen skattelettelse i mange år. En 1 pct.s grundskyld giver ca. 80 mill. kr., og erstatningerne vil andrage gennemsnitlig 100 mill. kr. årlig. For de første år vil det betyde underskud. Det synes det ærede medlem hr. Oluf Pedersen ikke kan gå an. For at opnå skattelettelse foreslås der derfor en ny skat på formuer. For at sætte skatterne ned med 100 mill. kr. sætter retsforbundet skatterne op med 100 mill. kr. Det er ikke hekseri, det er bare behændighed. Hvorvidt det ærede medlem har gennemtænkt, hvad hans dækningsforslag betyder i forhold til samfundets interesse i at fremme opsparingen, skal jeg lade være usagt. Nu siger det ærede medlem til landets borgere, at hvis de vil spare, så de kommer op over en formue på 20 000 kr., skal de få belønning; de skal få lov til at betale 1 pct. ekstra af deres formue

foruden de formueskatter, de betaler i dag. Jeg har faktisk det indtryk, at forslagsstillerne ikke helt har gennemtænkt, hvad det er de her foreslår, og hvad de praktiske følger af deres forslag vil blive. De føler sig måske trygge i forvisningen om, at deres forslag ikke bliver gennemført.

Mon det ikke maner det ærede medlem hr. Oluf Pedersen og hans parti til eftertanke, når man ser, hvordan hans forslag blev modtaget blandt grundskyldsvenerne både her i landet og i England? Således skriver den kendte grundskyldsforkæmper K. J. Møller i bladet „Grundskyld“, nr. 3, 1955, side 71 — jeg beder om tilladelse til her og senere at bringe et par korte citater —:

„Jeg har længe haft lyst til at rejse indvendinger mod det nu udarbejdede forslag om fuld grundskyld. Når jeg har tiet, har det været for ikke at øge forvirringen. Men nu, da næppe nogen venter, at forslaget bliver til lov, tør man vel nok tale frit.

Bortset fra, at der kan gøres mange indvendinger mod selve forslaget, er der ingen tvivl om, at dets fremkomst har skadet vor sag. Men dette får nu være, vi må se os om efter andre veje.

Og der er, som vi ved, flere veje at gå. Men først vil jeg spørge, hvorfor det absolut skal ske på en gang. Her i livet må man næsten altid bevæge sig skridt for skridt mod det mål, man sætter sig. Jeg kunne tænke mig, at vi foretager marchen i to tempi. Afstanden — tiden — imellem dem kan til enhver tid ændres, eventuelt fremskyndes.“

Og redaktøren af „Grundskyld“, hr. P. C. Pedersen, fremsætter i bladets nr. 1, 1955, side 21 og 22, en række kritiske bemærkninger om kommissionsarbejdet i almindelighed og retsforbundets stilling i særdeleshed.

Redaktør P. C. Pedersen går endda så vidt, at han om det forslag, som det ærede medlem hr. Oluf Pedersen gik ind for i kommissionen, siger:

„Dette forslag står jo som hindring for, at der kan ske noget.“

I det engelske tidsskrift „Land and Liberty“, der er organ for den engelske Henry George-bevægelse, har tidsskriftets redaktør, Arthur Wilhelm Madsen, givet

[Skytte.]

kommissionsforslaget en meget skarp kritik, der har kaldt det ærede medlem hr. Viggo Starcke frem til modsigelse. I det nummer af tidsskriftet for april—maj 1955, hvori det ærede medlem hr. Viggo Starcke forsvare sit standpunkt, skriver redaktøren bl. a. om forslaget, som det ærede medlem forsvare:

„De nuværende tyngende beskatningsformer ville ikke blive afhjulpet. Tværtimod ville byrderne herved blive yderligere forøget. Det hele forekommer fuldkommen absurd; og det er det også, når hele forslagets camouflage fjernes. Men langt større end forslagets absurde teknik er dets graverende moralske mangler.“

En række læserindlæg går alle imod det ærede medlems standpunkt, og en af læserne, P. R. Stubbings, skriver slutte-

lig: „Overalt vil georgister blive bedrøvet, når de erfarer denne udvikling i Danmark, landet, som de har set hen til med stolthed og hengivenhed, og fra hvilket de har modtaget værdifuld praktisk vejledning og støtte i deres egen stræben. De vil blive forbavset over at læse de argumenter, som er blevet fremsat til forsvaret af tåbelige og kyniske forslag, og forbløffet over at erfare, hvem der fremsætter dem; men de har ingen grund til at fortvivle. Stående udenfor hverdagens politiske slagsmål kan de på afstand yde kloge og venskabelige råd. Hvordan kan dette dog betegnes som „at sabotere arbejdet“?“

Jeg synes, at i bedømmelsen af det ærede medlem hr. Oluf Pedersen og hans medforslagsstilleres lovforslag er det rimeligt også at tage de her citerede udtalelser med.

Jeg skal med disse bemærkninger tilsige mit partis medvirken til, at vi i det kommende udvalgsarbejde, som forslagsstillerne har udtrykt det, tager dette med ind i overvejelserne.

Alfred Jensen: Da vi i samlingen 1947—48 behandlede et forslag om grundstignings-skyld, bebrejdede man regeringen, at den ikke fremsatte et forslag om indførelse af fuld grundskyld. Deri var der ikke noget mærkeligt. „Fremtidens Danmark“ var dengang kun et par år gammelt, og afsnit 11

om indførelse af fuld grundskyld stod som et af de store programpunkter. Dertil kom, at et flertal af partierne og dermed også et flertal her i folketinget og i rigsdagen i det hele taget var tilhænger af indførelsen af fuld grundskyld. Den daværende finansminister undskyldte sig med, at det var et kompliceret spørgsmål at komme med et forslag om indførelse af fuld grundskyld. Den undskyldning, som den daværende finansminister fremførte, nemlig at spørgsmålet måtte tages op til overvejelse, kan den nuværende finansminister ikke møde frem med. En kommission har gennem 8 år set på alle de problemer, der er i forbindelse med grundskyld, og den har tilvejebragt et materiale på over 300 sider, hvori problemerne er blevet belyst på en sådan måde, at det parti, den regering, som er tilhænger af fuld grundskyld, har mulighed for at fremsætte forslag herom.

Det sker imidlertid ikke, og det er ret ejendommeligt, at regeringen undlader at møde frem med et sådant forslag netop på et tidspunkt, da folketinget, ganske vist i et udvalg, ellers behandler et forslag om en skattereform. Gennemførelse af fuld grundskyld har altid fra grundskyldstilhængerens side været forbundet med en omlægning af skatterne, så den inddragne jordrente blev udnyttet til lettelse af kårene for det arbejdende folk. Det er klart, at her havde regeringen netop de bedste muligheder for at få en saglig behandling af forslaget om gennemførelse af fuld grundskyld. Når den ikke møder med et sådant forslag, men kommer med det, man kalder et forslag om fuld grundstignings-skyld, må det vel tages som udtryk for, at man har opgivet i hvert fald for nærværende at gennemføre fuld grundskyld.

Mit parti har ikke den opfattelse, at man skal undlade at inddrage jordrenten. Tværtimod betragter vi jordrenten som et privat monopol, som et af de store onder i samfundet, og det bør man sætte ind på at få afskaffet. Derfor er vi tilhængere af, at jordrenten inddrages af samfundet. Vi lægger ikke skjul på, at vi mener, at denne inddragning bedst sker, hvis ejendomsretten overgår til samfundet. Jeg vil ikke tro, det her er nødvendigt for mig at komme ind på de principielle betragtninger, mit parti og andre, der har samme opfattelse

[Alfred Jensen.]

af jordmonopolet, har gjort gældende ved behandlingen af disse problemer dels i grundskyldskommissionen, dels når problemet iøvrigt har været diskuteret.

Jeg vil tro, det her må være tilstrækkeligt at fastslå, hvad vi den ene gang efter den anden har hævdet, at sålænge der findes et jordmonopol, virker det hemmende på udviklingen såvel af landbruget som af industrien, og at det derfor må være i alle arbejdendes interesse, at man får dette monopol afskaffet.

Lige så lidt som socialdemokratiet betragter mit parti jordrentens inddragning til fordel for samfundet som ensbetydende med, at al udbytning bliver afskaffet. Det er ingenlunde tilfældet. Sålænge der er privat ejendomsret til maskiner, fabrikker, bygninger, transportmidler o. s. v. og en stor part af befolkningen er henvist til at leve ved at sælge deres arbejdskraft til dem, der ejer dette monopol, vil der eksistere udbytning. Derfor er det klart, at hvis man vil den sociale uretfærdighed og udbytning til livs, kan man ikke blive stående ved inddragning af jordrenten, så må privat ejendomsret til alle produktionsmidler afskaffes.

Den omstændighed, at vi har denne opfattelse, betyder ikke, at vi ikke kan være tilhængere af, at man gennemfører et grundskyldsforslag som skatteforanstaltning, og jeg forstår da også, at der er andre, der har den opfattelse, at det vil være en fordel at få en sådan skatteforanstaltning gennemført. Det, der vel er den store vanskelighed her, er frygten for, at det bliver en skat på toppen af de andre skatter. Det er også den betænkelighed, jeg på mit partis vegne har gjort gældende i grundskyldskommissionen, hvor jeg har været med til at diskutere forslagene.

Vi ønsker altså, at samfundet inddrager jordrenten, men man kan ikke sige, der sker noget sådant ved det lovforslag, der her er fremsat af regeringen. Det skal erkendes, at der sker en skærpelse af grundstigningsskylden, hvad mit parti ingenlunde er modstander af. Vi har ingen betænkeligheder ved, at de to tillæg til grundbeløbene afskaffes. Jeg har selv i sin tid på mit partis vegne talt mod, at man opretholdt disse tillæg. Det glæder os naturligvis

kun, at regeringen nu kommer med et forslag om, at tillæggene skal afskaffes, men selvom vi er tilfredse hermed, mener vi ikke, at man ved afskaffelsen af disse to tillæg og ved gennemførelse af en 4 pct.s rente af den fulde grundværdistigning inddrager jordrenten af den fulde grundværdistigning.

Det tror vi ikke på, og dermed være også sagt, at vi heller ikke tror på, at man hindrer spekulation i jord ved at gennemføre disse bestemmelser. Vi tror det for det første ikke, fordi 4 pct. efter vor opfattelse ikke svarer til, hvad der udgør den fulde jordrente. Vi ved, at der var stor diskussion i 1945 om, hvor meget der skulle tages for at kunne få jordrenten inddraget fuldtud. Socialdemokratiet talte om $3\frac{1}{2}$ pct., retsforbundet talte om $4\frac{1}{2}$ pct. Siden den tid er rentefoden steget ganske betydeligt, og dermed er også jordrenten steget, og det er klart, at de 4 pct., der her er tale om, ikke dækker det, som jordrenten egentlig udgør, hverken af hele grundværdien eller af grundværdistigningen. Det vil sige, at selvom man tager disse 4 pct., er der stadigvæk en stor margin for spekulanter.

Dertil kommer endnu et moment, og det er, om denne 4 pct.s afgift bliver taget af det rigtige beløb, om vurderingssummerne er de rigtige. Der er i dag som ved tidligere lejligheder talt med bekymring om, hvorvidt vurderingen er pålidelig. Som regel taler man om, at vurderingen kan være for høj, men fakta viser, at handelspriserne ligger langt, langt over de vurderingssummer, som ansættes ved de ordinære ejendomsskyldvurderinger.

I 1951 lå således salgspriserne på landbrugsejendomme 58,9 pct. over vurderingssummerne. At dette forhold blev forværret, efterhånden som prisstigningerne skred videre, siger sig selv, men den omstændighed, at man året efter vurderingen handlede ejendommene til op imod 60 pct. over deres vurderingspris, siger os jo, at vi ikke har de rigtige vurderingsbeløb; det vil igen sige, at renten er for lav. Derfor er det lidt urimeligt med den megen klage over den store uret, der her sker. Jeg vil ikke tro, at nogen med berettigelse kan klage over det, der her gennemføres. Jeg ville snarere tro, man kunne sige, som der blev sagt til den konge, der greb til sværdet i anledning af et drab:

[Alfred Jensen.]

stik dit sværd i balgen, thi fedt flæsk faldt i din egen gryde! Det forekommer os, at det er det, der sker her, hvis forslaget gennemføres.

Hvad angår spørgsmålet fradrag for forbedringer, forekommer det os urimeligt, at disse fradrag ikke tidsbestemmes. Men det er måske et af de spørgsmål, som bliver taget op til behandling i udvalget. Jeg har fremdraget spørgsmålet ved tidligere lejligheder; jeg ved ikke, om man har taget mine synspunkter i betragtning under behandlingen, men jeg håber i hvert fald, det vil ske i denne omgang.

Dernæst vil jeg sige, at jeg finder det rimeligt, at man fritager en- og tofamiliehuse for den byrde, som en 4 pct.s renteydelse af grundværdistigningen betyder. Det er rimeligt, fordi der jo ikke i dette lovforslag er lovet nogen som helst skattelettelse til opvejning af de byrder, der lægges på en del af befolkningen. Det er der ikke. Hvad der kan komme, ved jeg ikke, men indtil nu ser det ikke ud til, at sådanne lettelser vil komme; jeg tager da også den omstændighed, at man sætter en sådan bestemmelse ind i lovforslaget, som udtryk for, at det er der ikke nogen sikkerhed for. For var der nogen sikkerhed i så henseende, var det urimeligt at have en sådan bestemmelse; den fandtes jo heller ikke i det forslag, grundskyldskommissionen udarbejdede. Jeg tager det altså som udtryk for, at man ikke er sikker på, om ikke denne afgift bliver en byrde, som de dårligst stillede i samfundet ikke får nogen udligning for.

Det giver mig anledning til også at rejse spørgsmålet om, hvordan denne forhøjelse vil virke for lejere, som bor i ejendomme, der indeholder mere end to lejligheder. Så længe vi har den nugældende huslejelov, vil det betyde, at denne forhøjelse væltes over på lejerne. Har regeringen tænkt herpå? Er det socialdemokratiske parti enigt heri? Eller er det ikke et spørgsmål, som man bør tage op til behandling i udvalget? Mig forekommer det at være en urimelighed, at denne grundstigningsskyld overvælttes på lejerne. Når man vil fritage ejere af en- og tofamiliehuse, var det også rimeligt at se på de leeres tarv, som bor i andre beboelsesejendomme.

Jeg har allerede udtalt mig om vurderin-

gernes pålidelighed, og jeg har ikke flere bemærkninger at gøre om de ændrede regler for vurderingerne. Jeg kan sige, at der hverken i vort parti eller udenfor dette er megen tillid til, at man ved vurderingen efter de gældende regler — selv med de ændringer, der foreslås indført her — når frem til den reelle vurdering, sådan at man inddrager den grundværdistigning, der kommer.

Vi har altså betænkeligheder og synes, det er en forkert måde at klare problemerne på. Jeg har forøvrigt i grundskyldskommissionen gjort rede for vort standpunkt og sagt, at hvis man virkelig skal inddrage grundværdistigningen, bliver samfundet nødt til at overtage jorden og sikre, at der betales den fulde jordrente, og overtage den på en sådan måde, at handel med og spekulation i jord ikke bliver tilladt.

Angående fiksering af bygningsskyld kan jeg sige, at vi er sympatisk indstillede overfor denne bestemmelse. Vi finder det rimeligt, at der ikke lægges skat på nybygninger, men også med hensyn til afviklingen af denne skyld forekommer det mig, der er et problem. Det er i sin orden, at husmænd og mindre erhvervsdrivende får de fordele, som en sådan afvikling betyder. Men afviklingen af bygningsskylden for de store udlejningsejendomme, de store forretnings-ejendomme, hvem tager fordelene af den? Går den ikke i ejerens lomme? Det er et af de spørgsmål, man må tage op til behandling. Det forekommer os, at lovforslaget på dette område er utilfredsstillende i sin affattelse.

Det er vor opfattelse, at det lovforslag, regeringen her kommer med, egentlig er et kummerligt resultat af de bestræbelser, som grundskyldskommissionen gjorde for at nå frem til et forslag, der skulle sikre overgangen til fuld grundskyld. Men med disse ord vil jeg også gerne have sagt, at vi betragter det forslag, der her foreligger, som en forbedring af den grundværdistigningsbeskatning, som findes i øjeblikket, selvom jeg ikke kan svinge mig op til samme højde af begejstring for det som det ærede medlem hr. Holger Eriksen.

Dernæst nogle bemærkninger angående det andet lovforslag, forslag til lov om jordrente til staten.

Der er, såvel ved lovforslagets fremsættelse som ved behandlingen i dag, af ord-

[Alfred Jensen.]

føreren for forslagsstillerne (Oluf Pedersen) gjort opmærksom på, at dette forslag stort set svarer til kommissionens forslag, og jeg har allerede, såvel i mine bemærkninger om den 4 pct.s jordrente som i mine bemærkninger om vurderingen og retten til at handle med jorden, givet udtryk for, at vi mener, at man dermed fortsat giver mulighed for, at der kan spekuleres i jord, og der skabes derfor ikke sikkerhed for, at den fulde grundrente bliver inddraget. Dette skal dog ikke forhindre os i at yde støtte til et sådant forslag, hvad jeg har givet udtryk for i grundskyldskommissionens betænkning, hvori det hedder, at vi kan gå med til en sådan skatteforanstaltning; vi har bare een betingelse, og det er, at denne skat ikke bliver en skat på toppen af de andre skatter, men at man på andre områder sikrer en lettelse i beskatningen af befolkningen. Det er det eneste krav, vi har stillet for at gå med til dette forslag. Det krav ved jeg ikke om vi får opfyldt gennem den af forslagsstillerne nu foreslåede paragraf, hvori de siger, at provenuet af jordrenten skal bruges til nedsættelse af andre skatter. Jeg er naturligvis glad for, at noget sådant bliver fastslået principielt — men også i grundskyldskommissionen var man enig om at fastslå, at dertil skulle provenuet bruges.

Når vi har vore tvivl angående holdbarheden af en sådan principiel udtalelse, er det, fordi vi har set, at man ikke har været så emsig efter at afskaffe skatter, der er blevet indført, idet man tværtimod oprettholder dem og samtidig gennemfører foranstaltninger, der tager sigte på at begrænse købekraften. Tager vi — og det er vi nødt til at gøre — denne situation i betragtning, må vi regne med, at hvis man gennemfører et forslag af denne art, kan vi, selvom det indeholder det, der står i § 20, alligevel komme ud for, at denne jordrenteskat til staten egentlig betyder, at befolkningen kommer af med mere, end den tidligere måtte svare.

Jeg nærer denne frygt, også fordi vi har set, at fremskridt på andre områder eller — må jeg vist hellere sige — på andre tidspunkter har betydet, at der er blevet lagt større byrder på befolkningen. Jeg tænker på et område, der netop har noget tilfælles med det her foreliggende, nem-

lig landboreformerne i slutningen af det 18. århundrede, da man gennemførte reformer for krongodserne i Nordsjælland. Det blev sagt, at det skete af hensyn til bøndernes velfærd; det hjælp vel også bønderne til bedre arbejdsbetingelser, men samtidig gennemførte man en ændring af ydelserne, der havde til følge, at når bønderne havde betalt forrentningen af de penge, der var nødvendige for en omfordeling af jorden og for udflytning af gårdene, blev der til Kronen — for det var den, der tog pengene — 16 000 rigsdaler mere end tidligere.

Jeg nævner dette, fordi det dog har sin store interesse, at vi får afgjort, hvem en sådan reform skal komme tilgode. De, der har kæmpet for grundskylden, har jo kæmpet for, at den skulle komme de mindre-bemidlede tilgode, og de har gjort det i bevidstheden om, at det også ville lette kærene for erhvervslivet; men bruger man denne tanke, som er sund og god, til at lægge større skatter, større byrder på befolkningen, kan de, der er betænkelige ved dette forslag, have ret i deres indvendinger: at så modarbejder man egentlig det, man gerne vil frem til. Jeg er klar over, at sådanne tanker kan gøres gældende; men jeg ser ikke rettere, end at gennemførelse af lovforslaget ville bidrage til at klare, hvordan problemet: samfundets overtagelse af jorden, kan løses på en sådan måde, at handel og spekulation ikke længere tillades.

Den kommunistiske gruppe har ikke noget at indvende imod en anden ny bestemmelse, som forslagsstillerne har indføjet i lovforslaget om jordrenten, nemlig bestemmelsen om formueafgiften. Den har vi intet at indvende imod som princip, men det forekommer mig urimeligt, at den lægges på en sådan måde, at også de formuer, der eventuelt er et resultat af opsparring, af det, den enkelte har slidt sammen ved at spinke og spare, skal belægges med en sådan afgift. Det forekommer mig, at den foreslåede bundgrænse på 20 000 kr. er for lav; men iverigt har vi som sagt ikke noget imod selve denne form som hjælp til gennemførelse af en sådan skatteomlægning.

Jeg har hermed givet udtryk for de synspunkter, vi ved denne lejlighed ønsker at gøre gældende om de to lovforslag; og jeg

[Alfred Jensen.]

kan slutte med at sige, at vi stiller os positivt til dem begge.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Udvalget angående forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 9. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Fortsættelse af første behandling af:*

Forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme og forslag til lov om jordrente til staten [af Oluf Pedersen m. fl.].

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om foranstaltninger vedrørende blinde og stærkt svagsynede.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om midlertidigt tillæg til visse ydelser i henhold til ulykkesforsikringsloven, loven om invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige samt loven om invalideforsørgelse.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udskydelse af revision af visse bestemmelser i lov om offentlig forsorg (offentlig støtte til institutioner for børneforsorg).

Mødet hævet kl. 16⁴⁵.

49. møde.

Torsdag den 9. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ydelse af ekstraordinær brændselshjælp til arbejdsløshedsforsikrede.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Strøm): Jeg skal her ved tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ydelse af ekstraordinær brændselshjælp til arbejdsløshedsforsikrede.

Baggrunden for dette lovforslag er den betydelige stigning, der i de sidste måneder har fundet sted i brændselspriserne. Allerede ved vinterens begyndelse modtog jeg af den grund henvendelser om en forhøjelse af brændselshjælpen til de arbejdsløse fra De samvirkende Fagforbund ved deres formand, Eiler Jensen, fra arbejdsmændenes arbejdsløshedskasse ved dens formand, Chr. Larsen, og dens forretningsfører, Ernst Jensen, fra smede- og maskinarbejdernes arbejdsløshedskasse ved dens formand, Hans Rasmussen, og fra næstformand O. A. Lundin, bogtrykfagets arbejdsløshedskasse, der har rettet henvendelse på arbejdsløshedskassernes samvirkes vegne.

Efter disse henvendelser har ministeriet overvejet spørgsmålet og forhandlet til forskellig side om det. Desuden har man ment det rigtigst at afvente pristallet for januar 1956, inden et forslag blev fremsat.

Som resultat af disse overvejelser er fremkommet det nu foreliggende forslag, hvortil jeg ikke finder anledning at knytte mange bemærkninger.

Det vil være bekendt, at der efter reglerne i arbejdsløshedslovens § 15, stk. 9, som tillæg til understøttelsen kan udbetales brændselshjælp til medlemmer, der i tidsrummet fra 1. oktober til 31. marts har været afkontrolerede som ledige for mindst 40 dage.